

**Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XIV/99/08
Rady Gminy Szepietowo
z dnia .6 marca 2008 r.**

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY SZEPIETOWO

do 2013 roku

Urząd Gminy Szepietowo

Spis treści:

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

II. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza Gminy Szepietowo

2.1 Położenie, powierzchnia, ludność

2.2 Środowisko przyrodnicze

2.3 Środowisko kulturowe

2.4 Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska

2.4.2 Infrastruktura techniczna

2.4.2.1 Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo

2.4.2.2 Układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków

2.4.2.3 System gospodarki odpadami

2.4.2.4 Sieci energetyczne, ciepłne, gazownicze

2.4.3 Własność nieruchomości

2.4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

2.4.5 Identyfikacja problemów

2.5 Gospodarka

2.5.1 Struktura podstawowych branż

2.5.2 Rolnictwo

2.5.3. Gospodarka leśna

2.5.4 Przemysł i usługi

2.5.4.1 Handel

2.5.4.2 Turystyka

2.5.5 Identyfikacja problemów

2.6 Sfera społeczna

2.6.1 Demografia Gminy Szepietowo

2.6.2 Oświata w Gminie Szepietowo

2.7 Budżet Gminy 2004-2008

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na terenie Gminy Szepietowo

3.1 Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo

3.2 System komunikacji i infrastruktura techniczna

3.3 Infrastruktura społeczna

IV. Powiązanie projektów z innymi działaniami

V. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

VI. Plan inwestycyjny na lata 2008-2013

Załącznik Nr 1 - zestawienie projektów inwestycyjnych do realizacji w latach 2008- 2013 przy udziale środków zewnętrznych

Załącznik Nr 2 - wykaz inwestycji, które planowane są do realizacji w latach 2008 -2013 w ramach środków własnych lub przy udziale środków zewnętrznych

VII. System wdrażania

VIII. System monitorowania

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo jest teren leżący w granicach administracyjnych Gminy Szepietowo. Stanowi uzupełnienie i uaktualnienie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo opracowanego w 2004r. na lata 2004-2006. Tematycznie dotyczy on wszystkich sfer życia. Zostały w nim wskazane kierunki rozwoju gminy, zidentyfikowane problemy mające negatywny wpływ na rozwój gminy i życie mieszkańców, określone zadania, które należy zrealizować, aby te problemy rozwiązać.

Plan Rozwoju Lokalnego stanowi podstawę programowania projektów współfinansowanych z udziałem Funduszy Strukturalnych. Wykazuje inwestycje, które będą zgłaszane do dofinansowania z Funduszy Strukturalnych oraz projekty, które gmina będzie realizować poza funduszami, a które mają znaczenie dla rozwoju gminy. Informacje zawarte w planie mają na celu przedstawienie aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy Szepietowo oraz ukazują kierunki rozwoju gminy w kontekście korzystania z funduszy unijnych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo opracowany został przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Wszystkie problemy nurtujące, na co dzień Gminę i jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązywania były szczegółowo omawiane i dyskutowane na sesjach Rady Gminy Szepietowo oraz na zebraniach wiejskich organizowanych we wszystkich Sołectwach Gminy. Przy opracowywaniu planu były bardzo pomocne następujące dokumenty strategiczne:

- 1.Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.
- 2.Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007 - 2013
- 3.Strategia Rozwoju Powiatu Wysokomazowieckiego 2002 - 2015
- 4.Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Wysokomazowieckiego na lata 2007 - 2013
- 5.Strategia Rozwoju Gminy Szepietowo do roku 2010 - Szepietowo 2001 r.
- 6.Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szepietowo - Szepietowo - Wesola grudzień 2006 r.
- 7.Plan Gospodarki Odpadami Gminy Szepietowo- Białystok wrzesień 2004 r.

8. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szepietowo na lata 2004 - 2011 - Białystok wrzesień 2004 r.

9. Program Opieki nad Zabytkami Gminy Szepietowo - sierpień 2007 r.

10. Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wysokomazowieckiego - Białystok, grudzień 2003 r.

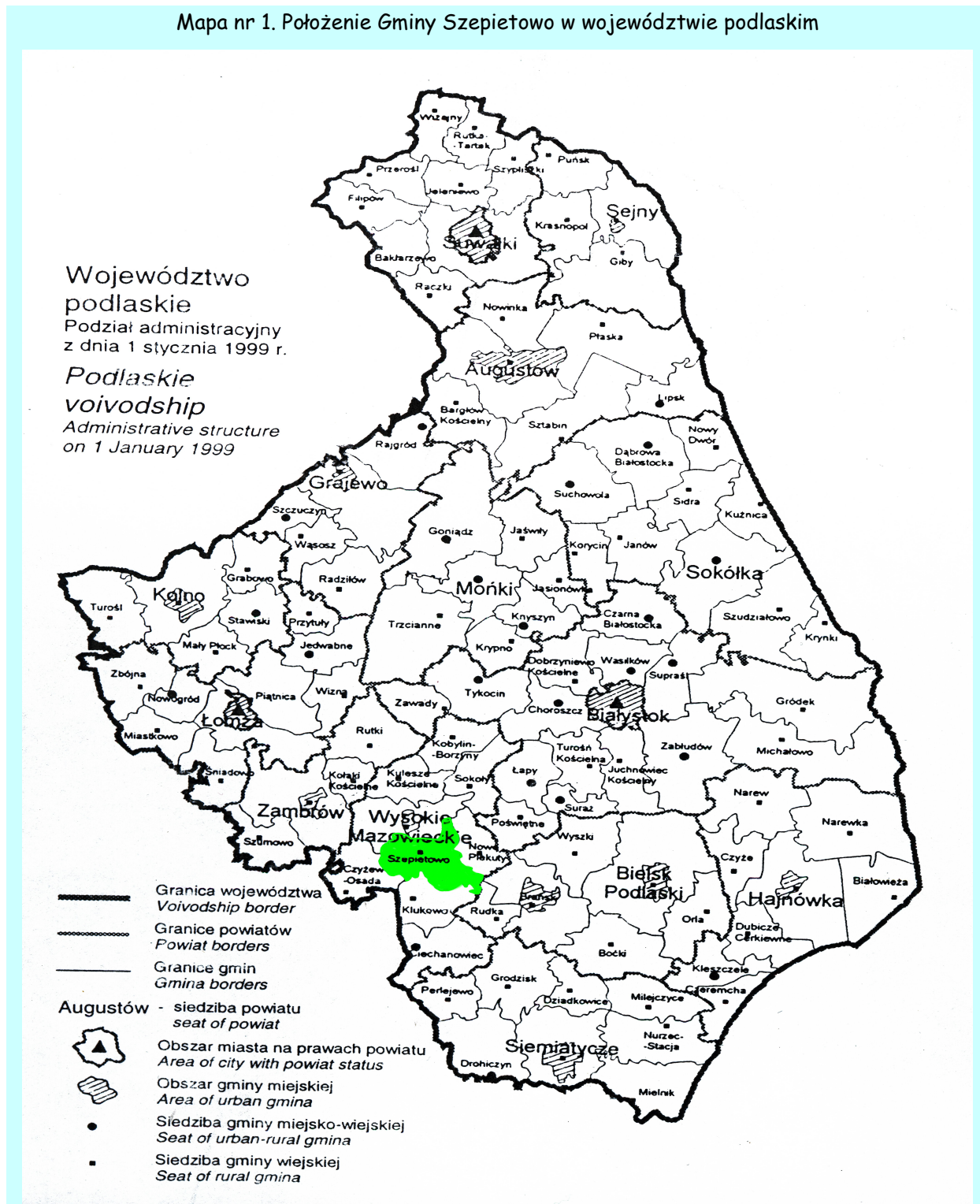
11. Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wysokomazowieckiego - Białystok, październik 2003 r.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo ma charakter otwarty i będzie uszczegóławiany przez Radę Gminy po zasięgnięciu opinii Komisji ds. Rozwoju Gospodarczego i Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska w zależności od corocznie uchwalanego budżetu, zawartych umów z powiatem, sejmikiem wojewódzkim, wojewodą oraz od wielkości środków pomocowych.

II. Aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza Gminy Szepietowo

2.1 Położenie, powierzchnia, ludność.

Mapa nr 1. Położenie Gminy Szepietowo w województwie podlaskim

Gmina Szepietowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego. Tereny gminy to rozległa równina pokryta łąkami i polami uprawnymi (ponad 75% po.). Lasy stanowią 17,62 % powierzchni. Przez gminę przepływają liczne cieki wodne odprowadzające wody do rzeki Nurzec i Brok.

Gmina Szepietowo należy od 1 stycznia 1999 r. do powiatu wysokomazowieckiego. Graniczy od południowego zachodu z Gminą Czyżew Osada, od północy z Gminą Wysokie Mazowieckie, od wschodu z Gminą Nowe Piekuty, w części południowej z Gminą Klukowo i z Gminą Brańsk należącą do powiatu bielskiego. Jest gminą wiejską.

Gmina Szepietowo ma powierzchnię 151,9 km² i ma 7685 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 50,59 osoby / km² i jest ona mniejsza od średniej gęstości zaludnienia w województwie podlaskim wynoszącej 59 osób / km².

Sieć osadniczą w gminie tworzy 48 miejscowości wiejskich, będących jednocześnie sołectwami. Największą miejscowością jest Szepietowo - siedziba gminy, w której mieszka 2.345 mieszkańców.

Tabela nr 1.

Wykaz sołectw Gminy Szepietowo na dzień 1 stycznia 2008 r.

<i>I.p.</i>	<i>Nazwa wsi</i>	<i>Liczba mieszkańców w 2008 r.</i>
1.	Dąbrowa - Bybytki	59
2.	Dąbrowa - Dołęgi	126
3.	Dąbrowa - Gogole	60
4.	Dąbrowa - Kaski	81
5.	Dąbrowa - Łazy	182
6.	Dąbrowa - Moczydły	170
7.	Dąbrowa - Tworki	35
8.	Dąbrowa - Wilki	108
9.	Dąbrowa - Zabłotne	83
10.	Dąbrówka - Kościelna	368
11.	Jabłoń - Kikolskie	57
12.	Jabłoń - Samsony	75
13.	Kamień - Rupie	61
14.	Moczydły - Jakubowięta	73
15.	Moczydły - Stanisławowięta	67
16.	Nowe Gierałty	97
17.	Nowe Szepietowo Podleśne	53
18.	Nowe Warele	153
19.	Nowe Zalesię	120
20.	Plewki	66

21.	Pułazie - Świerże	203
22.	Pułazie - Wojdyły	17
23.	Stary Kamień	116
24.	Stawiereje - Michałowięta	49
25.	Stawiereje - Podleśne	47
26.	Szepietowo	2.345
27.	Szepietowo - Janówka	122
28.	Szepietowo - Podleśne	82
29.	Szepietowo - Wawrzyńce	470
30.	Szepietowo - Żaki	91
31.	Szymbory - Andrzejowięta	92
32.	Szymbory - Jakubowięta	44
33.	Szymbory - Włodki	63
34.	Średnica - Jakubowięta	63
35.	Średnica - Maćkowięta	174
36.	Średnica - Pawłowięta	151
37.	Warele - Filipowicze	90
38.	Włosty - Olszanka	111
39.	Wojny- Izdebnik	86
40.	Wojny - Krupy	45
41.	Wojny - Piecki	98
42.	Wojny - Pietrasze	116
43.	Wojny - Pogorzal	205
44.	Wojny - Szuby Włosciańskie	279
45.	Wojny - Szuby Szlacheckie	87
46.	Wojny - Wawrzyńce	64
47.	Wyliny - Ruś	229
48.	Wyszonki - Posele	52
	Razem	7.685

2.2 Środowisko przyrodnicze.

a) Obszar, użytkowanie gruntów

Gmina Szepietowo ma charakter typowo rolniczy. Jej całkowita powierzchnia wynosi 15.190 ha, z tego wg danych GUS w 2006 r. było:

• użytki rolne ogółem zajmują 11.414 ha - 75,14 %, w tym:

- na grunty orne przypada 9.628 ha - 63,38 %,
- łąki 526 ha - 3,46 %,
- pastwiska 1.218 ha - 8,02 %,
- sady 42 ha - 0,28 %,

• na lasy przypada 2.677 ha - 17,62 % powierzchni,

•grunty pozostałe (tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody itp.)
zajmują 1.099 ha - 7,24 %.

Największe tereny leśne znajdują się w południowo - wschodniej części gminy w okolicy wsi
Wyliny Ruś.

Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Szepietowo zmienia się. Sukcesywnie
zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych. Zmniejsza się również powierzchnia gruntów
ornych, a na podobnym poziomie utrzymuje się powierzchnia użytków zielonych (łąk i
pastwisk). Na gruntach ornym zwiększyła się w ostatnich latach powierzchnia upraw
kukurydzy na paszę oraz powierzchnia upraw mieszanek traw z roślinami motylkowymi.
Zmiany te są bardzo korzystne z punktu ochrony przyrody i krajobrazu, poprawiają
stosunki wodne. Powierzchnia lasów nie znacznie się zwiększa.

Tabela nr 2.
Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szepietowo

lata	2004		2005		2006	
	ha	%	ha	%	ha	%
Przeznaczenie gruntów						
<i>użytki rolne, w tym:</i>	11440	75,3	11427	75,2	11414	75,2
<i>grunty orne</i>	9645	63,5	9639	63,4	9628	63,4
<i>sady</i>	43	0,3	43	0,3	42	0,3
<i>łąki</i>	530	3,5	526	3,5	526	3,5
<i>pastwiska</i>	1222	8,0	1219	8,0	1218	8,0
<i>lasy i grunty leśne</i>	2676	17,6	2674	17,6	2677	17,6
<i>pozostałe</i>	1074	7,1	1074	7,2	1099	7,2

Gmina Szepietowo charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów glebowych pszennych dobrych lub pszenno - żytnich (gleby brunatne i czarne ziemie). Obok nich występują gleby IV klasy bonitacyjnej, charakteryzujące się takim samym składem mechanicznym, lecz nieco gorszymi warunkami wodno - powietrznymi. Największa ich koncentracja występuje w rejonie wsi: Włosty Olszanka, Plewki, Dąbrowa Dołęgi, Dąbrowa Zabłotne i Szepietowo Wawrzyńce. Do gleb chronionych z mocy stosownej ustawy należą również grunty o średnio korzystnych warunkach dla intensyfikacji rolnictwa, głównie żytnie dobre z małym udziałem żytnio - ziemniaczanych (Wyliny Ruś, Dąbrówka Kościelna).

Na terenie gminy grupa gleb słabszych (gleby brunatne i bielicowe) występuje w znaczącej mniejszości i płatowo. Wśród gleb o gorszych warunkach dla rolnictwa wyróżnia się gleby V klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów zbożowo- pastewne i żytnio - ziemniaczanych (m.in. na terenie sołectw: Wojny Wawrzyńce, Wojny Krupy) oraz VI klasy bonitacyjnej - kompleksy żytnio - łubinowe (m.in. w: Dąbrowie Moczydłach).

Gleby z klasy V i VI, z uwagi na dużo mniejszą przydatność do celów rolniczych w stosunku do wyższych klas bonitacyjnych, powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane na cele nierolnicze.

Z uwagi na znaczącą przewagę gleb o wysokiej bonitacji, gruntów kwalifikujących się do zalesień jest niewiele i głównie występują na gruntach wsi Dąbrowa Moczydły.

b) Klimat

Teren gminy znajduje się w północnej części regionu klimatycznego mazowiecko - podlaskiego, przy granicy z regionem mazurskim. Średnia temperatura roczna wynosi +8°C,

temperatura lipca +19°C a temperatura stycznia -3,5°C. Opad roczny to 550-580 mm.

Okres wegetacyjny trwa około 205 dni, a okres bez przymrozków 160 dni. W związku z ociepleniem klimatu wyraźnemu skróceniu uległ okres zalegania pokrywy śnieżnej. Dominują wiatry z kierunku zachodniego i południowo - zachodniego. Średnia roczna prędkość wiatru zawiera się między 3 i 4 m/s.

Długość okresu wegetacyjnego, z uwagi na przewagę wpływów kontynentalnych, jest krótsza niż na zachodzie Polski i wynosi w zależności od roku, ok. 190 - 200 dni. Przewaga wpływów kontynentalnych zaznacza się także w średniej miesięcznej temperaturze minimalnej przy powierzchni gruntu, która w miesiącach listopad - kwiecień przeważnie jest niższa od 0°C. Ujemne temperatury są szczególnie niebezpieczne dla wzrostu upraw w miesiącach wiosennych (marzec - kwiecień).

Tabela nr 3.

Średnia dobowa temperatura powietrza w °C w Gminie Szepietowo

	Miesiąc											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII
2004	-6,0	-1,0	2,0	8,0	11,0	15,0	17,0	18,0	13,0	9,0	9,0	1,0
2005	0,0	-4,0	-2,0	8,0	13,0	15,0	19,0	16,0	14,0	8,0	3,0	-2,0
2006	-8,0	-5,0	-2,0	8,0	13,0	14,0	21,0	18,0	15,0	10,0	5,0	4,0
2007	3,0	-3,0	6,0	8,0	15,0	19,0	19,0	13,0	12,4	8,0	1,0	0,0

Średnie miesięczne opady (w mm) na terenie Gminy Szepietowo

	Miesiąc											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII
2004	30	50	40	10	80	60	80	100	20	30	40	30
2005	50	30	40	10	80	50	50	75	25	10	25	50
2006	10	30	20	30	50	50	30	200	40	40	50	30
2007	75	30	30	20	75	75	100	75	50	25	25	20

c)Geomorfologia i stosunki wodne.

Teren Gminy Szepietowo znajduje się w zachodniej części Niziny Podlaskiej, w mezoregionie Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35 wg podziału Kondrackiego 1988). Przypowierzchniowa warstwa ziemi jest zbudowana przez czwartorzędowe utwory pochodzenia polodowcowego: podstokowe stożki napływowe zlodowacenia środkowopolskiego, stadiu podlaskiego, w stadium schyłkowej erozji (w części centralnej),

wysoczyzny morenowe (w części północnej), równiny erozyjno - denudacyjne. Lokalnie występują utwory akumulacji rzecznej w dolinach erozyjnych, zagłębienia wytopiskowe i torfowiska. Pod osadami czwartorzędowymi znajdują się ropy i piaski pochodzące z miocenu, pod nimi morskie osady kredowe i jurajskie. Platforma prekambryjska rozpoczyna się na głębokości 1000-1500 m i opada w kierunku południowo - zachodnim. Powierzchnia gminy opada łagodnie w kierunku południowym. Najwyżej położone punkty gminy znajdują się w okolicach wsi : Dąbrowa Moczydły (161,5 m npm), Szymbory Włodki (159,5 m npm) i Kolonii Wojny - Piecki (158,1 m npm), a najniższy w korycie rzeki Mień na granicy gminy (120,5 m npm). Morfologicznie cały obszar położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej pagórkowatej, o wysokościach względnych dochodzących do 14 m i spadkach terenu do max 5%.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy odwadniany jest przez kilkadziesiąt małych cieków wodnych, rowy melioracyjne i uregulowaną rzekę Mień odprowadzających wody do Nurca i Broku (dorzeczy Bugu). Na terenie gminy nie ma zbiorników naturalnych. Istniejące zbiorniki to - kilkanaście stawów (dawne glinianki), sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe, torfianki (Jabłoń - Kikolskie). Dział wodny między dorzeczem Broku i Nurca przebiega na linii Dąbrowa - Kity - Kolonia Dąbrowa - Wilki - Dąbrowa - Moczydły - Szepietowo - Podleśne - Szepietowo - Stare Brzózki - Szymbory - Jakubowięta.

Wody podziemne zalegają płytko, nierzadko 0,5-1,0m ppt., a w zimowo - wiosennej porze roku na powierzchni terenu. Wynikiem płytkiego pierwszego poziomu wodonośnego jest duża ilość stawików i sadzawek. Zasobność wód w utworach czwartorzędowych jest niska. Teren gminy należy do obszarów o okresowym deficycie wody dla potrzeb rolnictwa. Mineralizacja płytkich wód gruntowych zawiera się między 0,15-0,60 g/L i rośnie z głębokością. Wody solankowe (chlorkowe) zalegają w utworach z górnej kredy. Wody hydrotermalne zalegają bardzo głęboko - np. wody o temperaturze 50°C na głębokości ok. 2500 m ppt. Ich eksploatacja jest nieopłacalna.

d)Charakterystyka geologiczna

Na terenach użytkowanych rolniczo dominują gleby na podłożu mineralnym: płowe i brunatne wytworzone z glin morenowych i piasków gliniastych mocnych (kompleks pszenno - buraczany). W płytkich obniżeniach terenowych i pod ciekami wodnymi spotyka się formy z oglejeniem. W przewodnionych obniżeniach terenowych występują gleby organogeniczne: torfowe, torfiaste i murszaste wytworzone z torfów niskich oraz czarne ziemie bagienne (dolina rzeki Mień). Pod lasami stwierdzono gleby płowe i brunatne w przypadku drzewostanów liściastych (lasy głównie w południowej części gminy) oraz biellicowe i rdzawe porośnięte przez drzewostany iglaste (w północno - wschodniej i zachodniej części gminy). Lokalnie pod lasami występują gleby inicjalne, o bardzo małej miąższości warstwy próchnicznej. Sporadycznie występują gleby torfowe z torfów wysokich i przejściowych (okolice wsi Jabłoń - Kikolskie). Na obszarach zabudowanych i komunikacyjnych powierzchnia ziemi oraz gleba zostały znacznie przekształcone, często w sposób uniemożliwiający zdiagnozowanie pierwotnie występującej gleby i skały macierzystej.

Surowce mineralne obejmują surowce budowlane w postaci żwirów, piasków i pospótek eksploatowanych na niewielką skalę w okolicach Średnicy Jakubowięta, Dąbrowa Wilki, Wylin Rusi i Dąbrowy Zabłotne (liczne odkrywki o powierzchniach od kilku do kilkudziesięciu m²) oraz złoża gliny w znacznej części wyeksploatowane i znajdujące się w trakcie rekultywacji między Szepietowem i Średnicą Pawłowięta. Złóża gliny o dobrej jakości, ale nienadające się do eksploatacji ze względu na zalegające nad nimi użytki rolne z glebami wysokich klas podlegających ochronie występują prawdopodobnie w wielu miejscach w gminie.

e) Lasy Gminy Szepietowo oraz ogólna charakterystyka szaty roślinnej

Lasy zajmują 2677 ha - 17,62 % powierzchni gminy. Na lasy państwowe przypada 1.480 ha, a na lasy niepaństwowe 1.197 ha. Dominują drzewostany na siedliskach grądowych, często z naturalnymi dla tych siedlisk gatunkami drzew (dąb szypułkowy, grab, lipa), w wielu miejscach z dosadzeniami sosny zwyczajnej. Dość liczne są lasy na siedliskach cisowych i lęgowych, z olszą czarną, jesionem, topolami i wierzbami. Domieszkowo w lasach występują świerk, modrzew, brzoza brodawkowata i omszona, wiąz polny, sporadycznie dąb bezszypułkowy, a wyjątkowo jarząb szwedzki. Na drzewach występują licznie różne gatunki porostów, co świadczy o wysokiej czystości powietrza i pośrednio o dobrym stanie środowiska. Znaczne rozdrobnienie lasów i mozaikowość siedlisk utrudnia prowadzenie racjonalnej i nowoczesnej gospodarki leśnej, w tym wykrywanie zagrożeń gradacjami szkodników, ochronę przed pożarami i zaśmiecaniem oraz właściwe dolesienia - dostosowane do siedliska. Rozdrobnienie wpływa na zmniejszenie liczby „leśnych” gatunków roślin i zwierząt i ułatwia przenikanie gatunków obcych. W leśnictwie Wyliny Ruś duży jest udział drzewostanów w średnich i starszych klasach wieku, a w małych lasach niepaństwowych dominują drzewostany młode. Na terenie gminy występuje ponad 290 gatunków roślin naczyniowych, w tym 55 drzew, krzewów i krzewinek. Potencjalne znaczenie gospodarcze ma 20-30% stwierdzonych gatunków. Z tej grupy roślin ochronie prawnej w stanie dzikim podlegają:

Tabela nr 4.

Rośliny prawnie chronione na terenie Gminy Szepietowo

l.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Występowanie	uwagi
1.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	wilgotne lasy	Ur. Wyliny
2.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	Lasy iglaste	Ur. Wyliny
3.	Goździk kartuzek	<i>Dianthus cartusianorum</i>	suche łąki	
4.	Goździk kropkowany	<i>Dianthus deltoides</i>	łąki	
5.	Kopytnik pospolity	<i>Usarum europaeum</i>	Lasy liściaste	
6.	Przylaszczka pospolita	<i>Hepatica nobilis</i>	Lasy liściaste	(Wyliny)
7.	Porzeczka czarna	<i>Ribes nigrum</i>	wilgotne lasy	
8.	Jarząb szwedzki	<i>Sorbus intermedia</i>	Lasy (Szepietowo)	
9.	Wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>	Lasy (Wyliny)	
10.	Kruszyna	<i>Frangula alnus</i>	Lasy, często	
11.	Pomocnik	<i>Chmaphila umbellata</i>	Lasy iglaste	(Wyliny)

	baldaszkowaty			
12.	Barwinek pospolity	Yinca minor	Lasy	Zdziczały
13.	Marzanka wonna	Asperula odorata	Lasy liściaste	Wyliny
14.	Kalina koralowa	Yiburnum opulus	lasy, brzegi wód	
15.	Konwalia majowa	Convallaria majalis	lasy	
16.	Podkolan biały	Platanthera bifolia	Łąki, wilgotne lasy	
17.	Storczyk szerokolistny	Orchis latifolia	wilgotne łąki	dol. rz. Mianka
18.	Kruszczyk szerokolistny	Epipactis helleborine	Wilgotne lasy	Wyliny Ruś

f)Ogólna charakterystyka fauny.

Na terenie Gminy Szepietowo występuje co najmniej 150 - 180 gatunków zwierząt kręgowych, w tym 120 - 150 gatunków ptaków.

*Tabela nr 5.
Ptaki na terenie Gminy Szepietowo.*

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status lęgowy	Miejsce występowania
Accipiter gentilis	Jastrząb	Lęgowy	Lasy (Wyliny - Ruś)
Alcedo attis	Zimorodek	Lęgowy, zimujący	Dolina rzeki Mianka
Circus aeruginosus	Błotniak stawowy	zalatujący	pola, łąki
Dendrocopos medius	Dzięcioł średni	Lęgowy	Grądy Wyliny - Ruś
pryocopus martius	Dzięcioł czarny	Lęgowy	Średnica- Pawłowieża
Grus grus	Żuraw	Lęgowy	Ol s Szepietowo Podleśne
LulluIa arborea	Skowronek borowy	Lęgowy	Suche bory Wyliny - Ruś

Wśród ssaków występują: kret, jeź wschodni, zając, pizmak, bóbr syberyjski, lis, kuna, sarna i dzik. Płazy i gady reprezentowane są przez żabę wodną, żabę trawiastą, ropuchę szarą i jaszczurkę zwinę.

Do gatunków chronionych zwierząt bezkręgowych na terenie gminy należą:

- niektóre gatunki ważek (Odonata),
- wszystkie tęcniki (Calosoma spp.),
- biegacze (Carabus spp.),
- trzmiele (Bombus spp.).

Wśród kręgowców chronione są wszystkie gatunki żab (Rana spp.) i ropuch (Bufo spp.), wszystkie stwierdzone gatunki ptaków z wyjątkiem 8 podlegających ochronie łowieckiej i 5 objętych gatunkową ochroną częściową (okresową)

g)Przyrodnicze obszary chronione

Na terenie Gminy Szepietowo 282 ha lasów posiada status lasów ochronnych. Wchodzą one w skład kompleksów leśnych: uroczysko Szepietowo, uroczysko Stawiereje i uroczysko Wyliny. Nie ma natomiast obszarów i ciągów przyrodniczych (ekologicznych) o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnych podlegających ochronie prawnej. Poza granicami gminy, stosunkowo niedaleko od niej są położone korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym:

- dolina dolnej Biebrzy - Biebrzański PN (odległość ok. 30km)
- dolina górnej Narwi - Narwiański PN (odległość do granic parku 20km).
- dolina Bugu - rezerwatu przyrody Koryciny (odległość 12 km).

Gmina znajduje się tuż obok korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym: doliną Nurca.

Na terenie gminy znajdują się trzy ciekawe z punktu widzenia przyrodniczego rejony:

- Dolina rzeki Mień na odcinku Średnica Pawłowieża - Mień. Dolina w rozumieniu terenu o charakterze naturalnym lub pół naturalnym (lasy, zarośla, kośne łąki, pastwiska, ziołorośla, mokradła) ma szerokość 20-300 m. Zbiorniki wodne, olsy i zarośla z szuwarami są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt, (łączy się z doliną Nurca)
- Stawy i duże kompleksy glinianek (koło Szepietowa) - jest tu zlokalizowana zdecydowana większość stanowisk roślin chronionych i pomników przyrody,
- kompleks leśny Wyliny - ostoja rzadkich gatunków dobrze izolowana od wpływów człowieka, gdzie stwierdzono występowanie 15 gatunków chronionych roślin naczyniowych i kilkunastu gatunków chronionych porostów oraz kilka siedlisk podlegających ochronie, fragment przewidziany do ochrony jako rezerwat przyrody.

2.3 Środowisko kulturowe

Historia

W XV w. na tereny obecnej gminy Szepietowo przybyła drobna szlachta rodu Woynów oraz Szepietowskich. W tym to czasie powstała bodaj najstarsza wieś Wojny - Dąbrówka. W 1529 r. wzniesiono tu drewniany kościół; który spalił się w 1655 r. Sto lat później wzniesiono kolejny drewniany kościół, a w 1875 r. zbudowano obecny - murowany z cegły i otynkowany.

Wieś Szepietowo jak podaje „Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” (1890 r) istniała już w XVI wieku. Gmina Szepietowo w owych czasach w powiecie mazowieckim, składała się z kilku wsi i folwarków, a na jej obszarze mieściła się „.....stacja Szepietówka na drodze żelaznej warszawsko - petersburskiej” Do wsi zaliczały się: Sz. Janówka (1827 r. 11 domów, 66 mieszkańców); Sz. Podleśne (1827 r. 4 domy, 80 mieszkańców); Sz. Wawrzeńce wieś i Sz. Żaki, wieś drobnej szlachty (1827 r. 30 domów, 174 mieszkańców). W 1886 r. w obręb folwarku Szepietowo wchodziły wsie: Mystki, Rzym, Średnica, Maćkowięta, Sz. Plewki, o powierzchni ok. 1200 ha (2141 mórg) w tym: ok. 102,5 ha (183 mr) łąk, ok. 3,5 ha (6 mr) pastwisk, ok. 504 ha (900 mr) lasów oraz ok. 35 ha (62 mr) nieużytków. Istniał tu wiatrak i cegielnia, 19 budynków murowanych oraz 17 budynków drewnianych. W skład dóbr wchodziły wsie: Sz. Wawrzeńce, Sz. Janówka, Sz. Podleśne, Dąbrówka Kościelna, Gierałty Nowe. Szepietowo, gmina o powierzchni ok. 3600 ha, z urzędem we wsi Dąbrowa –Wielka, miała 1070 domów oraz 7627 mieszkańców, w tym 288 Żydów. W skład gminy wchodziło 38 wsi drobnej szlachty: Brzózki - Gromki, B.-Stare, B.-Tatary, Dąbrowa - Gogole, D.-Cherubiny, D.-Kaski, D.-Szatanki, D.-Tworki, D.-Wilki, D.-Zabłotne. Dąbrówka - Kościelna, Jabłoń - Samsony, Kaczyn Herbasy, K.-Stary, Kamień - Rupie, Moczydły - Jakubowięta, M.-Stanisławowięta, M.-Stanowięta, M.-Stok, M.-Wielkie, Pułazie Świerze, Stawiereje - Michałowięta, Szepietowo - Żaki, Szymbory, Średnica - Jakubowięta, Ś.-Maćkowięta, Ś.-Pawłowięta, Święck - Wielki, Tybory, Wojny - Piecki, W.-Pogorzal, W.-Izdebniak, Wólka - Goła i W.-Kosmata: 4 wsie z ludnością mieszaną: Bryki, Dąbrowa - Bybytki, Gierałty i Wiszniówek; 8 wsi włościańskich: Dąbrowa - Wielka,

D.-Mała, Miodusy - Litwa, Strumiany - Świątek, Szepietowo - Janówka, Sz.-Podleśne, Sz.-Wawrzyńce, Trzciny.

Ponieważ na terenie Gminy Szepietowo nie zostały przeprowadzone archeologiczne badania powierzchniowe, brak jest zaewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Przypuszcza się jednak, że na tych terenach początki osadnictwa sięgają kultury trzcinieckiej rozwijającej się w połowie 2 tysiąclecia, której zanik przypada na drugą połowę 2 tysiąclecia. Możliwe też, że są ślady osadnictwa z kultury wielbarskiej z okresu wpływów rzymskich, która objęła tereny Podlasia w II w. n.e. i trwała do V w. n.e.

Zabytki

Na terenie gminy znajduje się ok. 122 zabytków pochodzących z XIX i XX wieku. Najbardziej okazałe reprezentują się zabytki sakralne. Należą do nich:

- Kościół w Dąbrówce Kościelnej, w którym znajdują się najcenniejsze zabytki ruchome: obraz Anny Samotrzeć z 1563 r malowany na desce (ołtarz główny), dwa kielichy z 1630 r., puszka z 1664 r., monstrancja z 1796 r., oraz chrzcielnica w kształcie jajowatej wazy na trójnogu z początków XIX w. Obrazy w ołtarzach bocznych św. Józefa i św. Walentego datowane są na 1880 r. Dzwon zawieszony w dzwonnicy opatrzony jest datą 1654 r.
- licznie kapliczki z początków XX w, z których wpisane do ewidencji zabytków są: murowana kapliczka z 1862 r w Szepietowie Janówka, kapliczka z drewnianą rzeźbą św. Jana Nepomucena w Szepietowie Podleśnym, kapliczka murowana z p. XX w. we wsi Wyliny Ruś, kapliczka murowana we wsi Wojny Szuby Szlacheckie, kapliczka murowana z drewnianą rzeźbą we wsi Dąbrowa Łazy oraz murowana kapliczka z okresu II wojny światowej w Nowym Zalesiu.
- zachowany zespół dworski w Szepietowie Wawrzyńcach - murowany budynek służby dworskiej z początku XX w wraz z 3 alejami dojazdowymi: lipową, kasztanową i grabową, częścią parku krajobrazowego, zachowały się również słupy bramy wjazdowej oraz budynek gospodarczy z przełomu XIX / XX w.,
- Nowe Szepietowo Podleśne - murowana obora z 1894 r oraz pozostałości parku dworskiego,
- Wyliny Ruś - murowany czworak z początku XX w, fragment bramy wjazdowej oraz pozostałości założenia parkowego z świerkową aleją dojazdową,

•Dąbrowa Bybytki - murowany - czworak podworski z k. XIX w.

Na terenie gminy zachowały się drewniane budynki mieszkalne posiadające wartość zabytkową. Układ przestrzenny typowej zagrody to dom mieszkalny ustawiony do drogi przeważnie kalenicowo, a za nim prostopadle do drogi sytuowana jest zabudowa inwentarska po jednej lub po obu stronach podwórza. Całość poprzecznie zamyka stodoła ustawiona równolegle do drogi.

Tradycyjne drewniane budownictwo charakteryzuje pewna przysadzistość formy tj. wysokość przyziemia do wysokości dachu jest w proporcji jak 1:1,5 lub 1:1. Części szczytowe ścian są w większości budynków skromnie zdobione listewkami ułożonymi w jodełkę lub pionowo. Elementami zdobiącymi domy są również narożniki, okna, ganki czasami drzwi. Budynki gospodarcze, głównie drewniane współgrają formą z budynkami mieszkalnymi; proporcje wysokości dachu do wysokości przyziemia są jak 2:1, częściej 1:1. Dość charakterystycznym budynkiem gospodarskim regionu podlaskiego były spichrze, których na terenie gminy zachowało się wiele. Najstarszy z nich znajduje się we wsi Wyliny Ruś -wybudowany w 1865 r. We wsi Dąbrowa Łazy znajduje się drewniany wiatrak koźlak, z lat 20 XX w. oraz murowany młyn motorowy - elektryczny z 1937 r. w Dąbrówce Kościelnej.

Zachowały się pozostałości trzech parków dworskich (Szepietowo Wawrzyńce, Szepietowo Podleśne, Wyliny Ruś). Parki te pochodzą głównie z przełomu XIX i XX w. Są to parki krajobrazowe, o zatartym układzie kompozycyjnym, za wyjątkiem parku w Szepietowie Wawrzyńcach.

Na terenie gminy znajduje się 5 cmentarzy z okresu I wojny światowej (Średnica Pawłowięta, Szepietowo- wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków, Średnica Jakubowięta, Stawiereje Podleśne, Włosty Olszanka, Wojny Pogorzal), 5 mogił żołnierskich z II wojny światowej (Szepietowo, Dąbrówka Kościelna, Wyliny Ruś). W Dąbrówce Kościelnej znajduje się czynny cmentarz wyznania rzymsko - katolickiego wchodzący w skład zespołu kościelnego, a jego najstarsza część jest wpisana do rejestru zabytków.

Krajobraz

Krajobraz gminy stanowi ciekawy i cenny układ kulturowo - przyrodniczy. Ujawnia się on przez harmonijne usytuowanie siedlisk zabudowy wiejskiej, rozłogów pól wśród naturalnych zadrzewień, kompleksów leśnych, przy naturalnych ciekach. Większość wsi charakteryzuje się jednorodnym układem i czytelną kompozycją, jak również w dużej mierze przetrwaniem substancji materialnej o walorach kulturowych lub zabytkowych.

Krajobraz kulturowy wsi, przedstawia się jako typowy układ przestrzenny „okolic” drobnoszlacheckich. Tereny te nie zostały objęte planowanymi akcjami regulacyjnymi, za wyjątkiem planowych parcelacji na działki budowlane dokonanych w Szepietowie Stacji w roku 1925. Wsie mają najczęściej formy przysiółków ulicowych, o raczej skupionej zabudowie zagrodowej lub grup budynków. Budynki ustawione kalenicowo do drogi stanowią formę przeważającą, choć spotykane są również układy szczytowe.

Krajobraz wsi został częściowo zaburzony poprzez wymianę starego budownictwa, co objawia się sytuowaniem nowych, murowanych budynków mieszkalnych, nie zawsze pasujących stylem i formą, tuż przy ścianach drewnianych domów. Zjawisko to obecne jest w każdej niemal wsi. Równowaga krajobrazu uległa zachwianiu w Pułaziu Świerżym gdzie obok ciekawych architektonicznie obiektów, malowniczego układu wsi powstały nowe nieharmonijne inwestycje (silosy, zakład produkcyjny).

Z punktu widzenia konserwatorskiego wśród pozostałych wsi ciekawie prezentują się Wyliny Ruś, Średnica Maćkowieća, Średnica Jakubowieća, Średnica Pawłowieća, gdzie historyczna i tradycyjna zabudowa harmonizuje z formami naturalnego krajobrazu, ukształtowania terenu, lasem, i łanami pól oraz wsie położone w zachodniej części gminy: Dąbrowa Kaski, Dąbrowa Zabłotne, Dąbrowa Gogole, Stary Kamień i Kamień Rupie (typowe ulicówki) i wsie w północno - zachodniej części gminy Szymbory, Moczydły Jakubowieća i Moczydły Stanisławowieća (zabudowa kolonijna).

Generalnie krajobraz Gminy Szepietowo cechują: rozległe tereny otwarte, luźno skupiona zabudowa wsi (dawne ulicówki) lub zabudowa kolonijna oraz skromna lesistość,

zachowane układy pól i siedlisk, różnorodna sieć drogowa oraz nieznacznym udziałem form naturalnych, lecz w miarę równomiernie pokrywających obszar gminy.

2.4 Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska

Atmosfera

Głównym źródłem zanieczyszczenia atmosfery w województwie podlaskim są ciepłownie miejskie, lokalne, przemysłowe oraz rozproszone źródła niskiej emisji z sektora komunalno - bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne. Do substancji mających największy udział emisji zanieczyszczeń, na terenie województwa podlaskiego należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz pyły, pochodzące głównie z procesów spalania energetycznego. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa stanowią ok. 1% całej emisji. Zalicza się do nich: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, benzeny, alkohole, octan etylu, ksyleny i inne zanieczyszczenia.

Ponieważ Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą i nie ma rozwiniętego przemysłu na jej terenie utrzymuje się korzystna sytuacja w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Pewne zanieczyszczenia pochodzą z ruchu samochodowego oraz zimą z palenisk domowych opalanych węglem.

Wody

Największym zagrożeniem środowiska przyrodniczego jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych gminy, w tym rzeki Mień, która jest dopływem rzeki Nurzec. Ponadnormatywna zawartość fosforanów powoduje szybką eutrofizację wód i eliminowanie organizmów związanych ze środowiskami oligotroficznymi (czystymi). Głównym źródłem degradacji rzek są nie właściwie stosowane nawozy mineralne oraz organiczne a także nieoczyszczone ścieki komunalne, które stwarzają również zagrożenie sanitarno - epidemiologiczne. Jest to szczególnie ważny problem z uwagi na niskie skanalizowanie gminy oraz bardzo duży udział użytków rolnych. Potwierdzają to badania wód rzeki Nurzec i Brok,

które z uwagi na zawartość azotu azotanowego i azotanowego oraz liczne występowanie bakterii Coli typu kałowego zakwalifikowane są do wód pozaklasowych.

Powierzchnia ziemi

Największym zagrożeniem dla ludzi i środowiska przyrodniczego są odpady stałe i płynne pochodzące z gospodarstw domowych, gospodarstw rolnych, zakładów usługowych i produkcyjnych. W ostatnich latach wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i programu TACIS w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC oraz środków własnych zlikwidowano trzy „dzikie” wysypiska, zmodernizowano gminne składowisko odpadów oraz usprawniono odbiór odpadów poprzez zakup śmieciarki i 500 szt pojemników na śmieci. W najbliższym okresie zakłada się likwidację wszystkich „dzikich” wysypisk odpadów.

Środowisko przyrodnicze

Na terenie Gminy Szepietowo nie ma rezerwatów i parków narodowych, ani innych obszarów prawnie chronionych, ale za to grunty leśne i grunty rolne wysokiej bonitacji III- IV kl. (a takie przeważają) podlegają ochronie na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ponadto bliskość Biebrzańskiego PN, Narwiańskiego PN, Rezerwatu Przyrody Koryciny oraz doliny Nurca wymagają ochrony środowiska przyrodniczego. Również dolina rzeki Mień, stawy i duże kompleksy glinianek koło Szepietowa oraz kompleks leśny Wyliny powinny być chronione przed degradacją i zanieczyszczeniem, które związane są głównie z:

- 1.zanieczyszczeniami (emisja, odpady, ścieki) komunalnymi,
- 2.z rolnictwem - stosowanie nawozów i chemicznych środków ochrony roślin oraz zanieczyszczenia gnojowicą,

2.4.2 Infrastruktura techniczna

Na infrastrukturę techniczną Gminy Szepietowo składają się:

- układ komunikacyjny,
- układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków,

- system gospodarki odpadami,
- sieci energetyczne, ciepłne, gazownicze, telefoniczne.

Cześć infrastruktury jest własnością gminy i ona odpowiada za jej funkcjonowanie, część zaś jest własnością innych jednostek samorządu terytorialnego bądź innych właścicieli i to oni odpowiadają za jej funkcjonowanie i rozwój.

2.4.2.1 Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo.

Gmina Szepietowo położona jest wzdłuż drogi krajowej Nr 66 Zambrów - Wysokie Mazowieckie - Brańsk - Bielsk Podlaski - Połowce / Pahrniczajna (Białoruś) łączącej drogi krajowe:

-Nr 8 Wrocław - Warszawa - Białystok

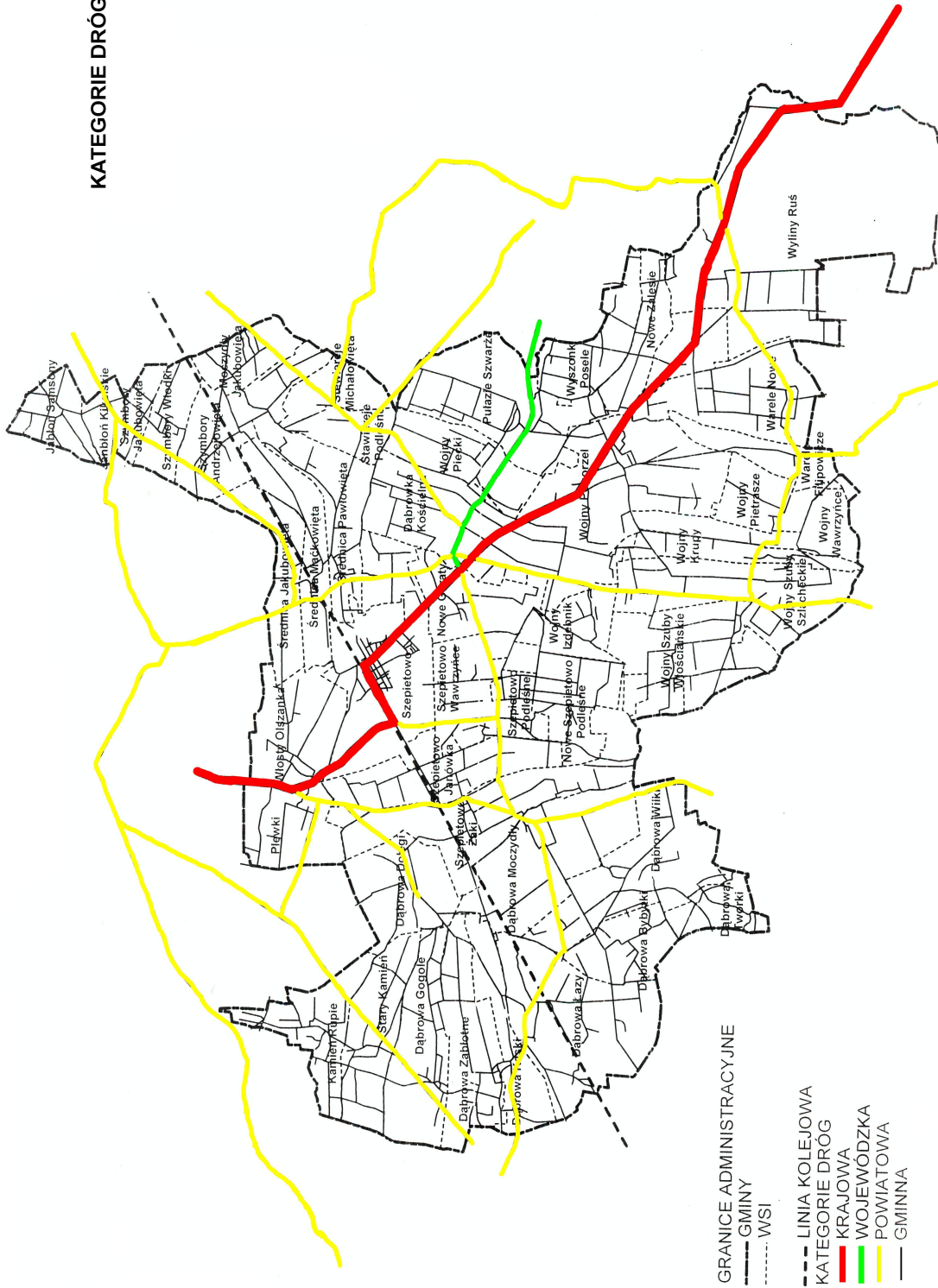
-Nr 19 Białystok - Lublin - Rzeszów.

Droga ta ma na terenie gminy 18,9 km. W układzie dróg krajowych, droga nr 66 stanowi połączenie o charakterze uzupełniającym, zapewniającym spójność sieci, w szczególności łącząc drogi nr 8 i 19 oraz zapewniając powiązania wewnętrzne i zewnętrzne południowej części województwa podlaskiego, w tym z Białorusią. Zarządcą tej drogi jest Regionalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Białymstoku.

Do drugiej kategorii dróg pod względem znaczenia na terenie Gminy Szepietowo zaliczana jest droga wojewódzka nr 659 Dąbrówka Kościelna - Kostry Noski - Nowe Piekuty - Hodyszewo - Topczewo o długości 4,6 km na terenie gminy. Zarządcą drogi jest Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku podległy Marszałkowi Województwa Podlaskiego. Drogi te mają nawierzchnię bitumiczną, lecz ich parametry i cechy użytkowe nie odpowiadają w pełni wymaganiom, określonym w obowiązujących przepisach. Dotyczy to w szczególności odległości między skrzyżowaniami, niewystarczającego wydzielenia ruchu pieszego i rowerowego, dużej liczby zjazdów do zagospodarowania.

Mapa nr 2.
 Układ komunikacyjny Gminy Szebietowo

KATEGORIE DRÓG

- GRANICE ADMINISTRACYJNE
- GMINY
  - - - WSI
- KATEGORIE DRÓG
- LINIA KOLEJOWA
  - KRAJOWA
  - WOJEWÓDZKA
  - POWIATOWA
  - GMINNA

Trzecią kategorię dróg tworzą drogi powiatowe o łącznej długości 61,2 km będące własnością Powiatu Wysokomazowieckiego. Są to drogi:

- Nr 2065B Wysokie Mazowieckie - Jabłoń Kikolskie - Jabłoń Kościelna ,
- Nr 2068B Dąbrówka Kościelna - Jabłoń,
- Nr 2069B Stawiereje Podleśne - Skłody Borowe,
- Nr 2070B Brzóska - Dąbrówka - Wojny Szuby Szlacheckie - Piętki Basie,
- Nr 2071B Średnica Jakubowięta - Jabłoń Kikolskie,
- Nr 2074B Wysokie Mazowieckie - Stary Kamień - Dąbrowa Wielka,
- Nr 2076B Plewki - Bryki,
- Nr 2077B Plewki - Dąbrowa Moczydły - Klukowo,
- Nr 2078B Szepietowo - Dąbrowa Moczydły,
- Nr 2079B od powiatowej Plewki - Dąbrowa Moczydły do końca wsi Dąbrowa Dołęgi,
- Nr 2080B Dąbrówka Kościelna - Szepietowo Wawrzyńce,
- Nr 2081B Dąbrowa Moczydły - Dąbrowa Łazy - Dąbrowa Wielka,
- Nr 2086 Dąbrówka Kościelna - Wojny - Wyszonki Kościelne,
- Nr 2108 Stawiereje Michałowięta - Krasowo Wólka - Rzepki - Wyliny Ruś - Warele.

Drogi powiatowe mają nawierzchnię bitumiczną - 54,1 km dróg, powierzchniowo utrwaloną - 3,8 km , betonową - 0,1 km, brukowcą - 0,8 km, 2,4 km dróg powiatowych jest nieutwardzone. Stan techniczny większości dróg powiatowych jest zadowalający.

Następną kategorią dróg są drogi gminne będące własnością Gminy Szepietowo. Posiadają łączną długość 108 km. Mają one nawierzchnię:

- bitumiczną - 58 km długości dróg (54 %),
- brukową - 2 km (2 %),
- wzmocnioną żwirem i gruntową - 48 km (44 %).

Stan techniczny dróg o nawierzchni asfaltowej jest zadowalający, natomiast pozostałe są w bardzo złym stanie technicznym i wymagają remontów i napraw.

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest pierwszorzędna dwutorowa zelektryfikowana linia Warszawa - Białystok - Sokółka - Kuźnica Białostocka/Grodno. Linia ta ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych i ekologicznych ma znaczenie państwowe. Odbywa się po niej ruch osobowy dalekobieżny i regionalny oraz towarowy.

Obsługę pasażerską na terenie gminy zapewniają: stacja Szepietowo oraz przystanki Dąbrowa Łazy i Szymbory Andrzejowięta. Część obszaru gminy znajduje się także w zasięgu obsługi przystanków w Kitach i Jabłoni Kościelnej.

2.4.2.2 Układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków.

Sieci wodociągowe i stacje uzdatniania wody.

Gmina Szepietowo jest zwodociągowana w 98%. Na dzień 31.12.2007 r. do sieci wodociągowej było podłączonych 1633 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 115,7 km i składa się z sześciu wodociągów grupowych zasilanych z 6 stacji uzdatniania wody:

- SUW Szepietowo - zaopatruje położoną na południe od linii kolejowej część wsi gminnej
- SUW Średnica - zaopatruje położoną na północ od linii kolejowej część miejscowości gminnej oraz wsie Średnica Maćkowięta, Średnica Pawłowięta, Średnica Jakubowięta,
- SUW Dąbrówka Kościelna - Dąbrówka Kościelna, Wojny Piecki, Pułazie Świerże, Wyszonki Posele, Pułazie Wojdyły, Stawiereje Podleśne, Stawiereje Michałowięta, Moczydły Stanisławowięta, Moczydły Jakubowięta, Szymbory Andrzejowięta, Szymbory Włodki, Szymbory Jakubowięta, Jabłoń Kikolskie, Jabłoń Samsony,
- SUW Wojny Krupy - zaopatruje wsie: Wojny Szuby Włóściańskie, Wojny Szuby Szlacheckie, Wojny Krupy, Wojny Pietrasze, Wojny Pogorzal, Wojny Wawrzyńce, Warele Filipowicze, Warele Nowe, Zalesie Nowe, Wyliny Ruś.

•SUW Szepietowo Nowe Podleśne - zaopatruje wsie: Nowe Gieratły , Wojny Izdebnik, Szepietowo Podleśne Nowe, Szepietowo Wawrzyńce, Szepietowo Podleśne, Szepietowo Żaki, Szepietowo Janówka, Dąbrowa Moczydły, Dąbrowa Wilki, Dąbrowa Tworki, Dąbrowa Bybytki oraz kolonie Dąbrowy Łazy.

•SUW Bryki - zaopatruje wsie: Włosty Olszanka, Plewki, Dąbrowa Dołęgi. Dąbrowa Łazy. Dąbrowa Kaski, Dąbrowa Zabłotne, Dąbrowa Gogole, Kamień Stary, Kamień Rupie.

Zarządcą sieci wodociągowej na terenie Gminy Szepietowo jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie.

*Tabela nr 6.
Dane techniczne ujęć wody Gminy Szepietowo.*

I.p	Nazwa ujęcia (lokalizacja)	Wydajność wody godzinowa w m ³ /h	Wydajność wody, średnia dobowa [m ³ /d]	Czy uzdatniona woda spełnia wymogi wody do picia
1.	Szepietowo	62	507	Tak
2.	Średnica	73,6	1500	Tak
3.	Wojny Krupy	70	900	Tak
4.	Nowe Szepietowo	68,5	761	Tak
5.	Podleśne			
6.	Dąbrówka Kościelna	48	620	Tak
	Bryki	68,5	761	Tak

Oczyszczalnia ścieków wraz z systemem kanalizacji

Skanalizowanie Gminy Szepietowo jest bardzo niskie w stosunku do stopnia zwodociągowania i wynosi ok. 30 %. Na koniec 2007 r. sieć kanalizacyjna miała długość 11,8 km i 394 szt połączeń do sieci kanalizacyjnej budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania . Skanalizowana jest częściowo miejscowość gminna Szepietowo oraz osada Szepietowo Wawrzyńce. Ścieki odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków w Szepietowie. Obiekt ten został zmodernizowany w 2003 r. Jest to mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków o projektowej przepustowości docelowej 400 m³

/ dobę. Zrzut oczyszczonych ścieków odbywa się do rowu i kanału melioracyjnego, a stamtąd trafiają one do rzeki Brok. Zarządcą sieci kanalizacyjnej na terenie gminy oraz oczyszczalni jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie. Po skanalizowaniu miejscowości Szepietowo zakłada się rozbudowę oczyszczalni ścieków w Szepietowie poprzez dostawienie reaktora. Nie planuje się podłączenia do istniejącej kanalizacji w omawianym okresie ul. Przemysłowej, ul. Towarowej i ul. Nowy Świat. Na terenie miejscowości gminnej znajduje się również sieć kanalizacji deszczowej.

Tabela nr 7.

Dane techniczne gminnej oczyszczalni ścieków w Szepietowie

Lokalizacja	Technologia oczyszczania ścieków	Rok budowy	Przepustowość rzeczywista [m ³ /d]	Przepustowość max [m ³ /d]	Obsługiwana liczba gospodarstw w dom.	%	Jednostka eksploatująca
Szepietowo	Mechaniczno - biologiczny	2003	200	400	577	30	ZWK i O Szepietowo

Pozostałe, niepodłączone gospodarstwa zbierają ścieki w szambach. Jednak ich stan techniczny pozostawia wiele do życzenia. Są nieszczelne i powodują zanieczyszczenie wód gruntowych. Właściciele powinni szamba okresowo opróżniać i wywozić ścieki do oczyszczalni. Jednak najbardziej rozpowszechnione jest wywożenie ścieków na łąki. Stanowi to duże zagrożenie bakteriologiczne.

2.4.2.3 System gospodarki odpadami.

Gmina Szepietowo posiada gminne wysypisko odpadów komunalnych położone we wsi Dąbrówka Kościelna. Jego eksploatacja trwa od 1984 r. Składowisko zorganizowano na terenie po byłej żwirowni, zajmuje powierzchnię 2,3 ha (100 m x 230 m). Wody gruntowe zalegają około 6 m poniżej poziomu terenu, stąd przyjęto głębokość wysypiska - 4,5 m. Warstwą izolującą wody infiltracyjne jest glina. Składowisko ze względu na stopień wypełnienia nie daje możliwości wykonania drenażu

odsączającego oraz uszczelnienia podłoża materiałami sztucznymi (geomembrany, geowłókniny). Parametry wysypiska:

- całkowita pojemność - 72.285 m³
- stopień wypełnienia - 75 %
- technologia składowania odpadów:
  - układanie warstwami przywiezionych odpadów
  - ugniatanie sprzętem mechanicznym
  - zaizolowanie przyzm warstwą ziemi, minimum 15 cm.

Wysokość przyzm z odpadów świeżych nie może być wyższa niż 1,5 m, a kąt nasypu maksymalnie 30°. Po zakończeniu eksploatacji poszczególnej części składowiska górna warstwa izolacyjna musi mieć minimum 1 m. W obrębie składowiska wydzielono plac, na którym ustawiono pojemniki do segregacji odpadów (stłuczka szklana, opakowania PET). Zgodnie z Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami planowane jest jego zamknięcie 31.12.2009 r. Składowisko odpadów komunalnych przyjmuje odpady z terenu całej gminy. Obecnie jest ono eksploatowane przez Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie. Również ten zakład zajmuje się odbiorem odpadów od mieszkańców całej gminy, którzy podpisali umowy na ich odbiór (zabudowa zagrodowa i jednorodzinna - pojemniki na odpady o pojemności 120 l i 240 l, zabudowa wielorodzinna - pojemniki na odpady o pojemności 1.100 l).

Na terenie gminy zorganizowano system segregacji odpadów. Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie dostarcza zainteresowanym mieszkańcom worki foliowe do segregacji odpadów (szkło, opakowania PET, makulatura) i odbiera nieodpłatnie raz w ciągu miesiąca.

2.4.2.4 Sieci energetyczne, ciepłne, gazownicze.

Sieć energetyczna.

Gmina Szepietowo zasilana jest z Wysokiego Mazowieckiego, gdzie znajduje się główny punkt zasilania - stacja redukcyjna GPZ 110/15 kV. Ze stacji tej wyprowadzonych jest szereg linii napowietrznych, z których część stanowi sieć średniego napięcia 15 kV.

Doprowadza ona napięcie do stacji transformatorowych, w których następuje obniżenie napięcia średniego do wartości 0,4 kV. Na terenie gminy Szepietowo ustawiono 70 stacji transformatorowych.

Sieć energetyczna, na terenie gminy jest administrowana i eksploatowana przez ZEB Dystrybucja Sp. z o.o. Białystok, Rejon Energetyczny Dystrybucji Wysokie Mazowieckie, Posterunek Energetyczny w Wysokiem Mazowieckiem przy ul. Wspólnej 41.

Sieć ciepła.

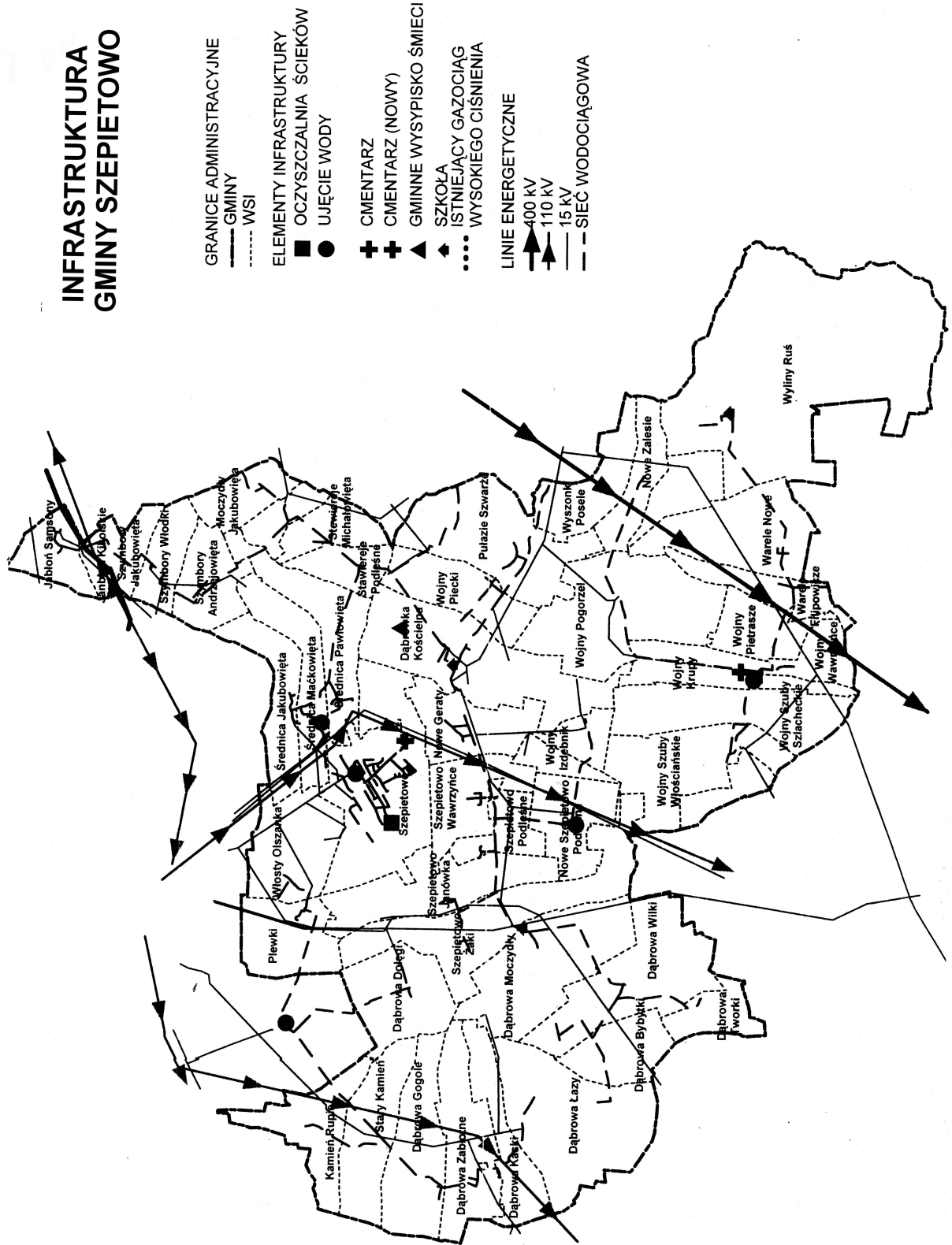
Na terenie Gminy Szepietowo z uwagi na rodzaj zabudowy - przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa - zbiorowa sieć ciepła jest słabo rozwinięta. W 2007 r. do sieci ciepłej podłączone są 143 mieszkania w blokach wybudowanych w Szepietowie i Szepietowie Wawrzyńcach, pozostałe budynki mieszkalne mają indywidualne centralne ogrzewanie opalane drewnem, węglem lub olejem opałowym. Szkoły podstawowe są wyposażone w kotłownie opalane miałem węglowym, Gimnazjum Publiczne w Szepietowie, budynek Urzędu Gminy i Gminny Ośrodek Kultury są ogrzewane olejem opałowym. Budynek komunalny w Szepietowie przy ul. Lipowej posiada centralne ogrzewanie opalane Pelletem.

Sieć gazowa.

W Gminie Szepietowo brak jest systemu zaopatrzenia w gaz sieciowy, mimo że w północnej jej części przebiega gazociąg średniego ciśnienia relacji Białystok - Łomża o średnicy 250 mm. Pewna liczba gospodarstw korzysta z gazu płynnego, zaopatrując się indywidualnie w funkcjonujących w gminie punktach sprzedaży gazu płynnego.

Mapa nr 3.
 Infrastruktura techniczna Gminy Szebietowo.

**INFRASTRUKTURA
 GMINY SZEBIETOWO**

Sieć telefoniczna.

Sieć telefoniczna jest eksploatowana przez MNI TELECOM Sp. z o.o. 26 -600 Radom ul. Potkanowska 54a oraz Telekomunikację Polską S.A. Jest ona w pełni dostosowana do istniejących potrzeb. Z roku na rok rośnie ilość abonentów oraz jakość świadczonych usług.

2.4.3 Własność nieruchomości

Całkowita powierzchnia Gminy Szepietowo wynosi 15.190 ha, w tym powierzchnia (wg danych GUS na rok 2006):

- lasów - 2.677 ha,
- użytków rolnych - 11.414 ha,
- gruntów pozostałych - 1099 ha.

W tabeli nr 8 poniżej zestawiono stan własności gruntów.

Tabela nr 8.

Stan własności gruntów Gminy Szepietowo

PRZEZNACZENIE GRUNTÓW	POWIERZCHNIA w ha	POWIERZCHNIA W HA FORMA WŁASNOŚCI			
		Własność Skarbu Państwa	Własność prywatna	Własność gminy	Inna forma własności
Powierzchnia ogólna	15.190	1.920	12.583	340	347
Grunty leśne	2.677	1.483	1.153	3	38
Użytki rolne	11.414	329	10.998	14	73
Grunty pozostałe	1.099	108	432	323	236

Grunty leśne będące własnością Skarbu Państwa pod zarządem Lasów Państwowych stanowią 55 %. Pozostałe grunty leśne są własnością prywatną. W przypadku użytków rolnych w zdecydowanej większości są one własnością prywatną - 99,5% ha. Do gruntów

pozostałych zaliczane są tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe i wody. W zasobie gminy są grunty pod szkołami, świetlicami, remizami, sklepami, drogami gminnymi oraz użytkami kopalnymi. Przedstawiony wyżej układ własności gruntów wskazuje, iż na dzień dzisiejszy gmina ma ograniczone możliwości w sterowaniu w sposób istotny gospodarką gruntami. Może to robić tylko poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne wyznaczając na swoim terenie grunty pod zabudowę mieszkaniową, usługową bądź przemysłową.

2.4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.

Środowisko kulturowe Gminy Szepietowo zostało opisane w punkcie 2.3. Na terenie gminy znajduje się 122 zabytków architektury wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (37 budynków mieszkalnych tradycyjnego budownictwa regionalnego, 8 zagród, 7 elementów założeń parkowych -aleje, 1 wiatrak koźlak, 5 spichlerzy, 17 krzyży przydrożnych, 8 kapliczek przydrożnych, 39 innych budynków takich jak: młyn motorowy, kolportaż strażacki, mleczarnia, zabudowania kolejowe i gospodarcze podworskie. Wśród nich 8 zabytków architektury wpisanych jest do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków i są one objęte opieką konserwatorską. Obiekty sakralne są własnością wspólnoty religijnej i to ona dba o ich wygląd i stan techniczny. Są to obiekty dobrze utrzymane i pielęgnowane. Inaczej przedstawia się stan drugiej dość licznej grupy zabytków związanej z osadnictwem na tym terenie. Należą do niej domy mieszkalne budynki gospodarcze oraz wiatraki zbudowane najczęściej w XIX i na początku XX w. Są to najczęściej obiekty drewniane. Należą one do prywatnych właścicieli, którzy ze względów finansowych nie zawsze dbają o ich właściwy stan techniczny. Część z nich została już rozebrana. Grozi to bezpowrotną utratą tych niepowtarzalnych dóbr kulturowych gminy świadczących o jej historii i kulturze.

2.4.5 Identyfikacja problemów.

Właściwe zagospodarowanie przestrzenne oraz odpowiedni poziom infrastruktury technicznej ma decydujący wpływ na zrównoważony rozwój każdej gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój

przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem, w którym jest położona.

Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą. Z uwagi na dobre gleby wysokiej klasy bonitacyjnej na terenie gminy będzie rozwijać się zintensyfikowane rolnictwo. Wymusza to działania mające na celu szczególne dbanie o stan środowiska naturalnego. Należy wyeliminować źródła jego zanieczyszczenia oraz utrzymywać odpowiedni poziom i jakość wód gruntowych. Dlatego też szczególny nacisk należy położyć na:

1. prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
2. wyposażenie gospodarstw prowadzących chów zwierząt w płyty obornikowe, zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę,
3. skanalizowanie gminy,
4. wprowadzenie na terenie całej gminy uporządkowanej gospodarki odpadami połączonej z segregacją odpadów,
5. likwidację niskiej emisji przez przechodzenie na ekologiczne paliwo i odnawialne źródła energii - gazyfikacja gminy.

Rozwój gminy oraz warunki życia mieszkańców uwarunkowany jest dostępnością do terenów, miejsc pracy i miejsc zamieszkania a to związane jest układem komunikacyjnym. Struktura układu komunikacyjnego Gminy Szepietowo jest wystarczająca na potrzeby gminy i jej mieszkańców. Jednak z uwagi na stan techniczny dróg nie spełnia do końca swej funkcji. Należy jak najszybciej poprawić stan techniczny nawierzchni dróg.

Dodatkową szansą na rozwój gminy są jej walory przyrodnicze i kulturowe, szczególnie w części południowo - wschodniej w rejonie wsi Wyliny Ruś, gdzie występują obszary leśne. Tam mogłyby powstać gospodarstwa agroturystyczne, które stanowiłyby dodatkowe źródło dochodu. Jednak uwarunkowane jest to dostępnością terenu i zapleczem bazy turystycznej.

2.5 Gospodarka.

2.5.1 Struktura podstawowych branż

Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą. Ta klasyfikacja wynika z przeznaczenia gruntów oraz z podstawowych rodzajów działalności, jakimi zajmują się w większości

mieszkańcy gminy. Świadczy o tym również liczba i profil podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy włączając rolnictwo. W 2007 roku na terenie gminy funkcjonowało 951 indywidualnych gospodarstw rolnych oraz 398 podmiotów zajmujących się działalnością gospodarczą. Z powyższego zestawienia widać, że rolnictwo jest podstawową działalnością mieszkańców gminy. Gospodarka leśna, z uwagi na powierzchnię lasów będących własnością prywatną, nie ma specjalnego znaczenia i traktowana jest jako działalność dodatkowa. Na dalszym miejscu znajduje się przemysł, budownictwo oraz pozostałe usługi rynkowe.

2.5.2 Rolnictwo

Na ogólną powierzchnię Gminy Szepietowo wynoszącą 15.190 ha w 2006 r. użytki rolne zajmowały 11.414 ha (75,2 %). Ich strukturę użytkowania przedstawia tabela Nr 2 Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Szepietowo.

Porównując dane z lat 2004 - 2006 można zauważyć następujące trendy:

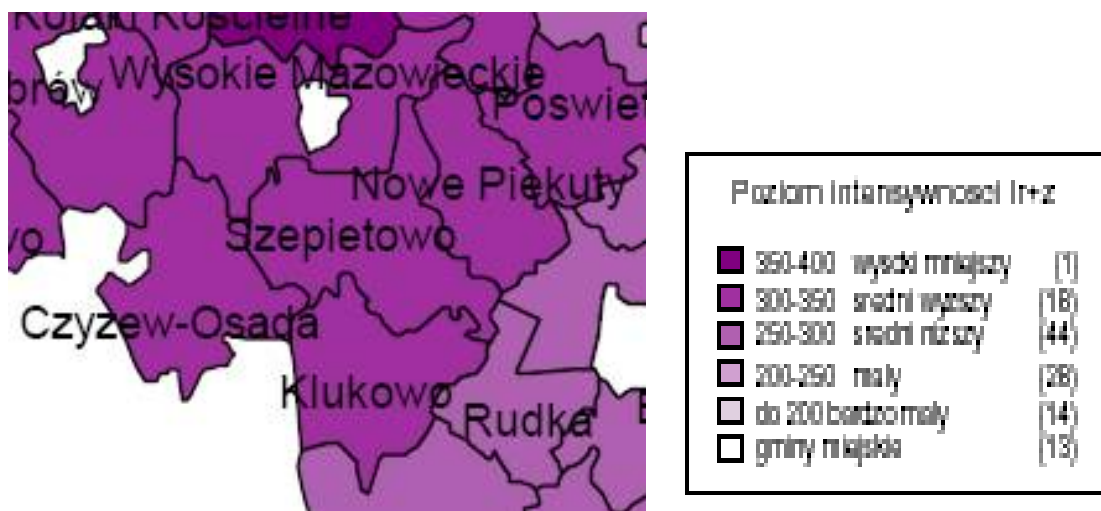
- nieznacznie maleje powierzchnia użytków rolnych,
- wśród gruntów rolnych dominują grunty orne,
- na zbliżonym poziomie utrzymuje się powierzchnia użytków zielonych trwałych: łąk i pastwisk,
- wzrasta powierzchnia upraw mieszanek traw i traw z roślinami motylkowymi na gruntach ornych,
- nieznacznie zmniejszyła się powierzchnia sadów.

Z ogólnej oceny bonitacji gleb, na terenie Gminy Szepietowo występują gleby dobrej jakości. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej. Gleb klasy V i VI jest niewiele, przy czym najwięcej jest ich na gruntach wsi Dąbrowa Moczydły.

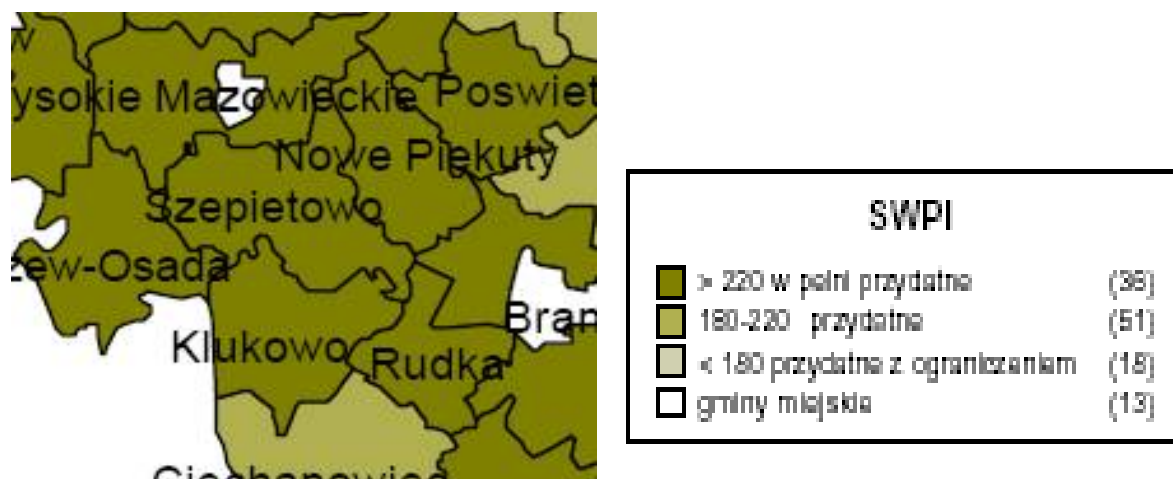
W roku 2000 wszystkie gminy województwa podlaskiego były badane przez IUNG Puławy pod kątem przydatności do produkcji rolnej. Gmina Szepietowo uzyskała wysokie notowania.

Badana była:

- Intensywność organizacji produkcji rolnej - $I_{r+z} = 300 - 350$ średni wyższy

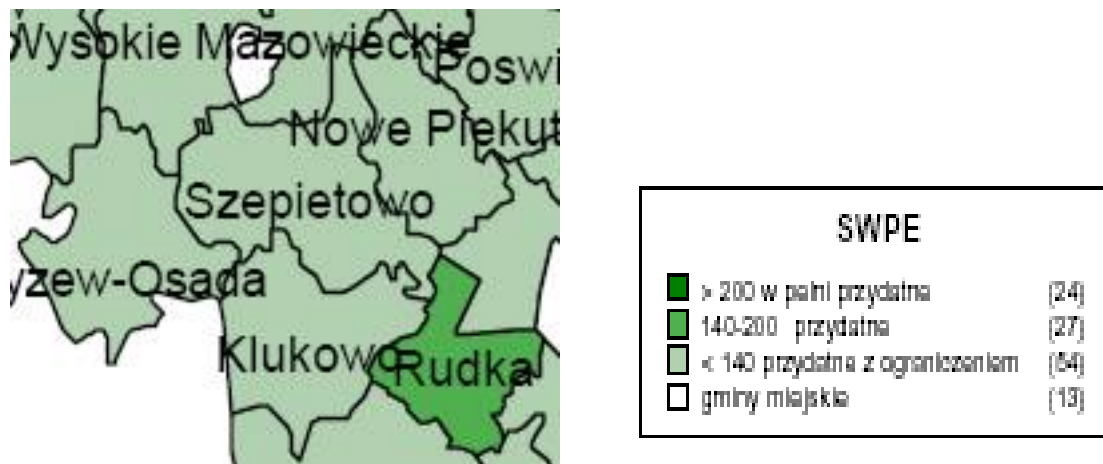

- przydatność gminy dla rolnictwa integrowanego - SWPI > 220 w pełni przydatna

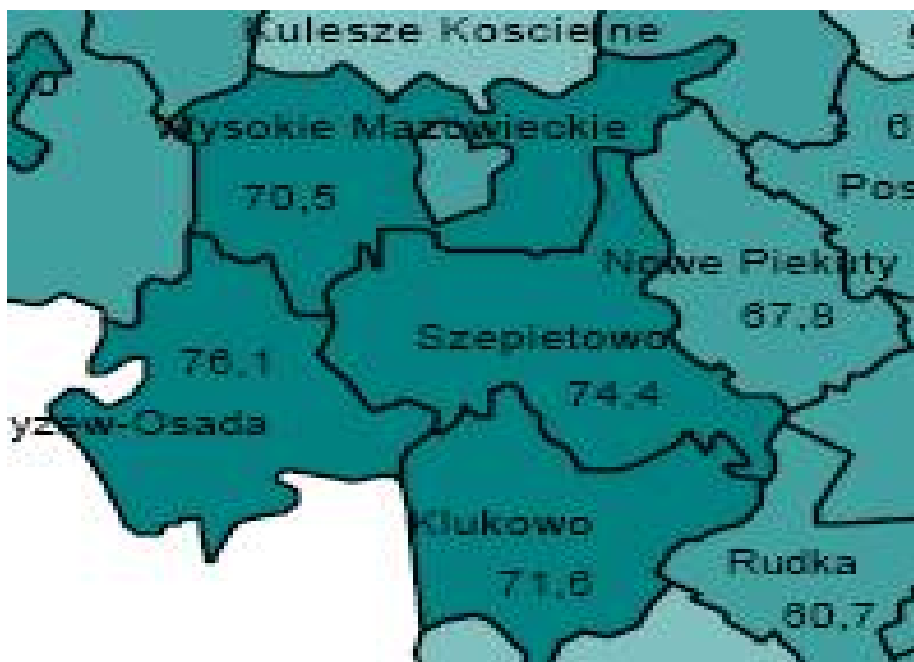

- przydatność gminy dla rolnictwa ekologicznego - SWE < 140 przydatne z ograniczeniem

- waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy (ocena wartości gleb, rzeźby terenu, warunki wodne) - 74.4 pkt. bardzo wysoka

Tak wysokie notowania świadczą o bardzo dużej przydatności przestrzeni rolniczej gminy do produkcji rolnej i dużym potencjale wytwórczym. W połączeniu z doświadczeniem i pracowitością rolników stawia to Gminę Szepietowo w czołówce województwa pod względem wielkości i jakości produkcji rolnej.

Podstawowymi uprawami na terenie gminy są zboża, kukurydza na kiszonkę oraz mieszanki traw z roślinami motylkowymi. Warzywa stanowią produkcję marginalną. Wraz ze

zmianą powierzchni oraz specjalizacji gospodarstw zmienia się struktura zasiewów. W ostatnim okresie znacznie powiększyła się powierzchnia upraw kukurydzy na paszę, natomiast zmalała powierzchnia upraw ziemniaków i buraków cukrowych.

Wśród zwierząt hodowlanych dominuje bydło, głównie bydło mleczne. Hodowla bydła rozwinęła się w 47 miejscowościach na terenie gminy. Należy zaznaczyć, że duża ilość gospodarstw uległa wysokiej specjalizacji w zakresie produkcji mleka, czemu dodatkowo sprzyja rozwijająca się tradycja upraw roślin trawiastych (traw na gruntach ornych). Świadczy o tym przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone. Gospodarstwa te są dostawcami mleka dla Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Wysokiem Mazowieckiem. Pogłowie trzody chlewnej ze względu na brak opłacalności produkcji uległo bardzo dużemu zmniejszeniu.

Gospodarstwa zajmujące się hodowlą trzody chlewnej znajdują się w następujących wsiach: Wojny Pogorzel, Wojny Pietrasze, Dąbrowa Dołęgi, Wojny Szuby Włociańskie, Szymbory Andrzejowięta.

Poziom rolnictwa w gminie Szepietowo na tle rolnictwa województwa podlaskiego należy oceniać jako wysoki, co wynika m. in. z dobrej jakości gleb, stosunkowo dobrej struktury agrarnej, wieloletniej tradycji i kultury rolnej, wspartej doświadczeniem mieszkańców oraz fachowości rolników. Duże znaczenie edukacyjne doradcze i wdrożeniowe dla kształtowania i upowszechniania optymalnych rozwiązań w zakresie stosowanych agrotechnologii wywiera działalność Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Organizowana jest tu periodycznie Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych oraz szereg innych imprez o charakterze wystawienniczym, bardzo cenionych przez rolników z całego kraju.

Wśród 951 gospodarstw indywidualnych na terenie gminy dominują gospodarstwa o powierzchni ponad 10 ha (49%), przy czym średnia wielkości gospodarstwa rolnego w Gminie Szepietowo wynosi ok. 12,0 ha użytków rolnych. Użytki rolne w prawie w całości są własnością prywatną - 99,5% ha. Praca we własnym gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania większości mieszkańców Gminy Szepietowo. W rolnictwie pracuje 1.550 osób.

2.5.3 Gospodarka leśna.

Gospodarka leśna jest ubocznym zajęciem mieszkańców z uwagi na małą powierzchnię lasów. Zajmują one 17,62 % powierzchni gminy. Z 2.677 ha lasów i gruntów leśnych do osób prywatnych należy 1197 ha. Są to lasy gospodarcze o powierzchni ok. 1 ha. Mieszkańcy pozyskują z nich drzewo na potrzeby własne. W 2007 r. z lasów prywatnych pozyskano około 400 m³ drzewa.

2.5.4 Przemysł i usługi.

W roku 2007 na terenie Gminy Szepietowo funkcjonowało 398 podmiotów gospodarczych. Struktura podmiotów w zależności od dziedziny działalności była następująca.

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
- przetwórstwo przemysłowe
- budownictwo
- handel i naprawy
- hotele i restauracje
- transport
- pośrednictwo finansowe
- obsługa nieruchomości i firm, nauka
- edukacja
- ochrona zdrowia i opieka społeczna
- inne

Obserwuje się trend wzrostowy w zakładaniu nowych działalności gospodarczych. Jest to bardzo korzystne dla gminy i jej mieszkańców, ponieważ:

- powstają nowe miejsca pracy,
- zwiększają się dochody podatkowe gminy,
- zwiększa się ilość i jakość świadczonych usług na terenie gminy.

Wzrost ilości podmiotów następuje tylko w sektorze prywatnym.

Tabela nr 9.

Podmioty gospodarcze wpisane do ewidencji działalności gospodarczej w latach 2005 - 2007 (rozpoczynające działalność gospodarczą)

Lata	Rodzaj działalności	
	Usługowa	Produkcyjna
2005	56	2
2006	24	-
2007	18	-

Analizując zmiany w strukturze największy wzrost ilości podmiotów nastąpił w sektorze usług rynkowych.

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie gminy należą:

- Młyn „Rafalek” Pułazie Świerże,
- DIKPAK s.c. w Białymstoku Zakład w Szepietowie ul. Przemysłowa,
- „KONKRET” Technika Pojazdowa Szepietowo ul. Kolejowa 3,
- Gminna Spółdzielnia „SCH” w Szepietowie ul. Główna,
- „MNI TELECOM Sp. z o.o. 26-600 Radom ul. Potkanowska 54a Biuro w Szepietowie ul. Sienkiewicza 52, 18-210 Szepietowo
- „Energobud 1” W. Dawidowski Szepietowo ul. Wspólna,
- Piekarnia - Cukiernia Waldemar Herman Szepietowo ul. Piwna 5A,
- „UNIMEX” Sp. j. Z. Paryska, R. Dawidowski Szepietowo ul. Nowy Świat 1,
- „ROLPOL” Ołdakowscy Szepietowo ul. Towarowa 1,
- Firma Budowlano - Drogowa „HERBUD” Kamil Herman Szepietowo ul. Piwna 5A
- POLKRUSZ Zbigniew Wojno Wytwórnia Mas Betonowych w Szepietowie ul. Przemysłowa 9
- EMG Ekologiczne Materiały Grzewcze Sp. z o.o. Szepietowo ul. Kolejowa 2A

2.5.4.1 Handel.

Na terenie gminy w 2007 r. funkcjonowało 27 sklepów ogólnie - spożywczych, 2 zajmujące się sprzedażą wyrobów odzieżowych, 1 sklep papierniczy, 2 zajmujące się sprzedażą części do samochodów i maszyn rolniczych oraz 2 stacje benzynowe. Analizując trendy z ostatnich 3 lat stan ten ustabilizował się i w pełni zaspakaja potrzeby mieszkańców.

2.5.4.2 Turystyka

Na terenie Gminy Szepietowo funkcjonuje 1 hotel, 1 restauracja i 2 bary. Zajmują się one obsługą podróżnych przejeżdżających przez teren gminy. Turystyka nie jest zorganizowana. Najczęściej są to przyjazdy indywidualne nie koniecznie związane ze zwiedzaniem atrakcyjnych miejsc na terenie gminy. Brak jest informacji turystycznej oraz kwater agroturystycznych.

2.5.5 Identyfikacja problemów.

Podstawową działalnością prowadzoną na terenie Gminy Szepietowa jest rolnictwo. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej rolnictwo czeka na bardzo duże zmiany. Gospodarstwa rolne muszą podnieść swoją konkurencyjność poprzez:

- powiększanie powierzchni gospodarstw,
- wprowadzanie nowych bardziej wydajnych metod gospodarowania,
- unowocześnianie parku maszynowego,
- dostosowanie produkcji do potrzeb rynkowych.

Zmiany te są bardzo kosztowne i wymagają ogromnych nakładów finansowych i nie wszystkie gospodarstwa będą mogły podjąć to wyzwanie. Nastąpi rozwój gospodarstw wielkoobszarowych i intensyfikowanie produkcji rolnej. Gospodarka leśna również z uwagi na małą ilość gruntów nadających się do zalesienia będzie marginalna. W rolnictwie pracuje 1.550 osób.

Przeobrażenia w rolnictwie spowodują likwidację małych gospodarstw oraz zmniejszenie zapotrzebowania na siłę roboczą. Dotknie to przede wszystkim gospodarstwa małe - do 10 ha. Ocenia się, że ok. 500 osób będzie musiało odejść z pracy w rolnictwie. Szansą dla tych ludzi będzie zatrudnienie w usługach.

2.5 Sfera społeczna.

2.6.1 Demografia Gminy Szepietowo.

Ludność gminy

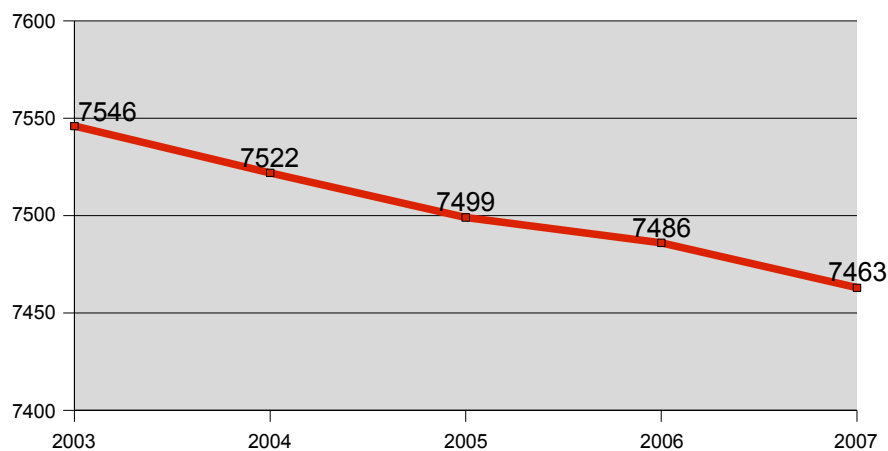
Tabela nr 10.

Ludność Gminy Szepietowo

lata	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania	7546	7522	7499	7486	7463
Liczba mężczyzn	3781	3776	3754	3761	3743
Liczba kobiet	3765	3746	3745	3725	3720
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	1874	1783	1739	1674	b.d.
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	4171	4249	4285	4357	b.d.
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	1501	1490	1475	1455	b.d.
Liczba dzieci w wieku szkolnym	2011	1917	1857	1805	b.d.
Liczba urodzin	56	82	86	72	89
Liczba zgonów	83	80	105	88	67
Przyrost naturalny	-27	+2	-19	-16	+22

Jednym z podstawowych i najważniejszych uwarunkowań rozwoju gminy jest sytuacja demograficzna, tendencje przekształceń w liczbie ludności i jej strukturze. Liczba mieszkańców Gminy Szepietowo wykazuje od szeregu lat tendencję malejącą. W latach 2003 - 2007 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 83 osoby (największy ubytek ludności miał miejsce w 2000 r., spowodowany odłączeniem się od gminy Sołectwa Bryki i przejściem do Gminy Wysokie Mazowieckie). Na zmniejszenie liczby mieszkańców gminy decydujący wpływ ma migracja.

Wykres Nr 1
Mieszkańcy Gminy Szepietowo

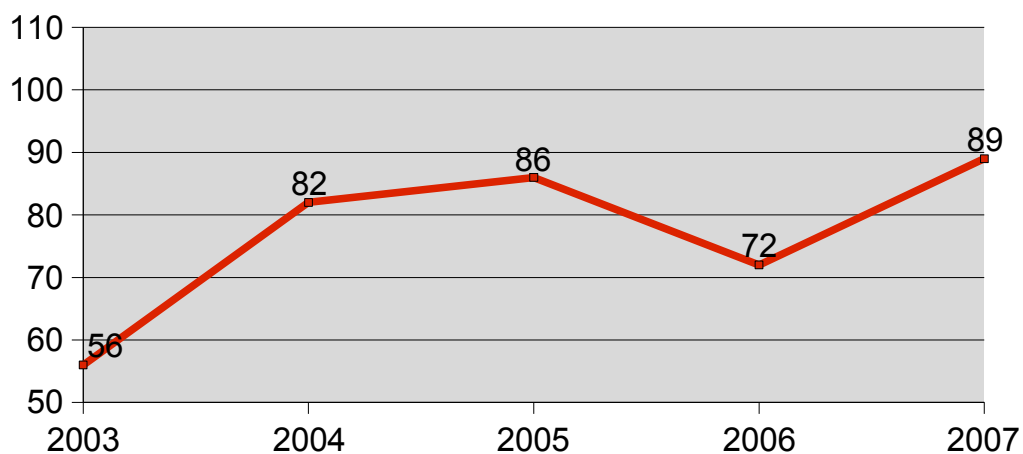

Struktura demograficzna

Analizując zmiany liczby dzieci w wieku szkolnym w latach 2003-2007, obserwuje się tendencję spadkową (z 2011 do 1805).

Trend liczby urodzin w ostatnich latach 2003-2007, wykazuje nieznaczną tendencję wzrostową (poza załamaniem w 2006r.)- Wykres nr2. Tym niemniej odnosząc liczbę urodzin z lat 2003-2007 do lat przed 1998r (liczba urodzin powyżej 100), można stwierdzić, że utrzymuje się tendencja malejąca.

Wykres Nr 2
Liczba urodzin

Struktura demograficzna, uwzględniająca ekonomiczne grupy wiekowe tzn. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (do 17 roku życia), wieku produkcyjnym (18 - 64 lata dla mężczyzn i 18 - 59 lat dla kobiet) oraz w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 roku życia dla mężczyzn i 60 lat życia dla kobiet) wykazuje spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku poprodukcyjnym, natomiast liczba w wieku produkcyjnym jest w miarę stabilna, z tendencją wzrostową. Może to wskazywać na zapoczątkowanie się zjawiska "starzenia się gminy" tak charakterystycznego dla gmin wiejskich województwa podlaskiego, szczególnie dla gmin tzw. „ściany wschodniej” .

Wyniki analizy zmian wielkości podstawowych danych demograficznych w gminie oraz ocena obserwowanych zjawisk i ich konsekwencji muszą być przedmiotem corocznego monitoringu, uzupełniania i poszerzania bazy danych oraz powtórnego dokonywania szacunku prognozy, w celu wychwycenia tendencji demograficznych na terenie Gminy Szepietowo. Jest to konieczne przede wszystkim z punktu widzenia planowania inwestycji gminnych, wielkości bazy oświatowej oraz rozwoju pozostałej infrastruktury komunalnej, technicznej i społecznej.

Poziom bezrobocie

W Gminie Szepietowo stopa bezrobocia kształtuje się w latach 2003 - 2007 na poziomie 8-10%. Wśród bezrobotnych kobiety stanowią ponad 50%. Tylko około 10-15% ma prawo do zasiłku.

*Tabela nr 11.
Bezrobotni w Gminie Szepietowo*

/dane za III kw./	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku
2003	451	247	25
2004	458	243	36
2005	424	219	40
2006	372	197	17
2007	261	144	16

*Tabela nr 12.
Stopa bezrobocia rejestrowanego i liczba bezrobotnych
na terenie Gminy Szepietowo*

<i>rok</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
<i>Liczba bezrobotnych /dane z III kw./</i>	<i>451</i>	<i>458</i>	<i>424</i>	<i>372</i>	<i>261</i>
<i>Liczba osób w wieku produkcyjnym</i>	<i>4171</i>	<i>4249</i>	<i>4285</i>	<i>4357</i>	<i>b.d.</i>
<i>Stopa bezrobocia w %</i>	<i>10,81</i>	<i>10,78</i>	<i>9,89</i>	<i>8,54</i>	<i>b.d</i>

W Gminie Szepietowo poziom bezrobocia rejestrowanego jest dość niski. Dotyczy to wszystkich gmin wiejskich. W rzeczywistości na terenach wiejskich panuje tzw. bezrobocie ukryte. Szacuje się że poziom bezrobocia agrarnego na terenie Gminy Szepietowo na ok. 500 osób.

2.6.2 Oświata w Gminie Szepietowo

Sieć szkolna w Gminie Szepietowo składa się z 5 szkół podstawowych i 1 gimnazjum. W roku szkolnym 2006/2007 do szkół podstawowych uczęszczało 564 uczniów a do gimnazjum 346 uczniów. Od 1 września 2003 obowiązkiem szkolnym objęte zostały dzieci w wieku 6 lat. We wszystkich szkołach zostały utworzone oddziały „0”.

*Tablica nr 13.
Szkoły podstawowe i gimnazjum Gminy Szepietowo.
Rok szkolny 2006/2007*

<i>Placówka szkolna</i>	<i>Stopień organizacyjny</i>	<i>Liczba uczniów</i>	<i>Ilość pełnych etatów / liczba nauczycieli</i>	<i>Liczba uczniów na pełny etat nauczyciela</i>	<i>Miesięczny koszt utrzymania ucznia</i>
<i>Gimnazjum Publiczne w Szepietowie</i>	<i>I - III</i>	<i>346</i>	<i>27/29</i>	<i>13</i>	<i>395,58</i>
<i>Szkoła Podstawowa w Szepietowie</i>	<i>I - VI</i>	<i>265</i>	<i>22/24</i>	<i>12</i>	<i>324,59</i>
<i>Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Kościelnej</i>	<i>I - VI</i>	<i>87</i>	<i>11/15</i>	<i>8</i>	<i>444,33</i>
<i>Szkoła Podstawowa w Wojnach Krupach</i>	<i>I - VI</i>	<i>59</i>	<i>8/10</i>	<i>7</i>	<i>479,25</i>
<i>Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Moczydłach</i>	<i>I - VI</i>	<i>43</i>	<i>6/10</i>	<i>7</i>	<i>508,99</i>
<i>Szkoła Podstawowa w Wylinach Rusi</i>	<i>I - VI</i>	<i>29</i>	<i>6/17</i>	<i>5</i>	<i>575,38</i>

Tablica nr 14
Liczba uczniów w szkołach podstawowych do 2013r.
w poszczególnych obwodach szkolnych
/na podstawie wykazu zameldowanych w Gminie Szepietowo/

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Szepietowie							
	0	1kl	2kl	3kl	4kl	5kl	6kl	Razem
2008/2009	38	29	42	22	36	46	52	265
2009/2010	25	38	29	42	22	36	46	238
2010/2011	32	25	38	29	42	22	36	224
2011/2012	34	32	25	38	29	42	22	222
2012/2013	33	34	32	25	38	29	42	233
2013/2014	41	33	34	32	25	38	29	232
Razem	203	191	200	188	192	213	227	1414

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Dabrówce Kościelnej							
	0	1kl	2kl	3kl	4kl	5kl	6kl	Razem
2008/2009	12	15	20	15	13	14	12	101
2009/2010	11	12	15	20	15	13	14	100
2010/2011	14	11	12	15	20	15	13	100
2011/2012	21	14	11	12	15	20	15	108
2012/2013	17	21	14	11	12	15	20	110
2013/2014	23	17	21	14	11	12	15	113
Razem	98	90	93	87	86	89	89	632

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Dąbrowie Moczydłach							
	0	1kl	2kl	3kl	4kl	5kl	6kl	Razem*
2008/2009	5	9	9	10	8	14	9	64
2009/2010	6	5	9	9	10	8	14	61
2010/2011	12	6	5	9	9	10	8	59
2011/2012	9	12	6	5	9	9	10	60
2012/2013	7	9	12	6	5	9	9	57
2013/2014	10	7	9	12	6	6	9	59
Razem	49	48	50	51	47	46	59	360

* Część dzieci z obwodu uczęszcza do SP w Szepietowie

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Woinach Krupach							
	0	1kl	2kl	3kl	4kl	5kl	6kl	Razem
2008/2009	7	11	12	1	12	11	12	66
2009/2010	8	7	11	12	1	12	11	62
2010/2011	6	8	7	11	12	1	12	57
2011/2012	9	6	8	7	11	12	1	54
2012/2013	8	9	6	8	7	11	12	61
2013/2014	7	8	9	6	8	7	11	56
Razem	45	49	53	45	51	54	59	356

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Wylinach Rusi							
	0	1kl	2kl	3kl	4kl	5kl	6kl	Razem
2008/2009	6	3	4	6	5	4	5	33
2009/2010	1	6	3	4	6	5	4	29
2010/2011	4	1	6	3	4	6	5	29
2011/2012	3	4	1	6	3	4	6	27
2012/2013	1	3	4	1	6	3	4	22
2013/2014	1	1	3	4	1	6	3	19
Razem	16	18	21	24	25	28	27	159

*Tablica nr 15.
Zestawienie zbiorcze liczby uczniów
w szkołach na terenie gminy Szepietowo*

Nazwa szkoły	Liczba uczniów w latach 2008-2013					
	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
SP w Szepietowie	265	238	224	222	233	232
SP w Dąbrówce Kościelnej	101	100	100	108	110	113
SP w Dąbrowie Moczydłach	64	61	59	60	57	59
SP w Wojnach Krupach	66	62	57	54	61	56
SP w Wylinach	33	29	29	27	22	19
Razem	529	490	469	471	483	479

Narastający spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych w najbliższych latach 2008-2014 wskazuje na konieczność ograniczenia liczby szkół podstawowych ponieważ nieracjonalne jest utrzymanie szkoły, w której nawet w klasach łączonych będzie po około 5 uczniów.

2.7 Budżet Gminy 2004-2008

Tabela nr 16
Dochody i wydatki 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
dochody /zł/	10 305 231,00	12 553 205,00	13 668 224,75	15 168 358,73	14 215 348,00
w tym podatkowe	2 643 559,00	3 161 145,00	3 519 355,20	4 084 212,17	4 396 557,00
ze sprzedaży majątku	35 694,00	12 864,00	1 146 999,89	177 679,30	b.d
wydatki /zł/	10 819 942,00	12 279 769,00	15 297 587,98	13 934 611,54	13861,603,00
w tym majątkowe	2 943 127,00	4 005 499,00	5 032 182,52	3 243 309,81	3 293 659,00

Dochody i wydatki w budżecie, w analizowanym okresie charakteryzują się dużymi różnicami. Spowodowane to było możliwościami pozyskania do dochodów i wydatków budżetu dotacji unijnych na inwestycje oraz sprzedażą majątku- akcji byłej spółki Szeptel. Wyższe dochody pozwoliły na zwiększenie wydatków majątkowych. Pozytywnym zjawiskiem jest stały wzrost dochodów podatkowych, który wynika z wyższych stawek, a także ze zwiększonego wymiaru do opodatkowania. Przykładem jest spółka EMG, której roczny podatek od nieruchomości wynosi ponad 100 tys. zł.

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na terenie Gminy Szepietowo.

3.1 Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo.

W części II niniejszego opracowania została zdiagnozowana aktualna sytuacja społeczno - gospodarcza Gminy Szepietowo. Zostały zidentyfikowane aktualne problemy mające negatywny wpływ na rozwój gminy i warunki życia jej mieszkańców.

Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo zostały określone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo” oraz w „Strategii rozwoju

Gminy Szepietowo do roku 2010" przy uwzględnieniu uwarunkowań zewnętrznych (położenie gminy, konieczność dostosowania rolnictwa do wymogów Unii Europejskiej oraz wymagań rynku) oraz uwarunkowań wewnętrznych (struktura demograficzna, struktura użytkowania gruntów, gospodarka).

Na terenie gminy założono utrzymanie następujących funkcji podstawowych:

- produkcji rolnej dostosowanej do uwarunkowań naturalnych,
- wielokierunkowej działalności gospodarczej w tym przemysłowej, jako funkcji uzupełniającej.
- gospodarki leśnej

Funkcjami towarzyszącymi funkcjom podstawowym są mieszkalnictwo i obsługa w zakresie rozwoju usług, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Uznanie funkcji rolniczej za jedną z podstawowych funkcji zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo wynika zarówno z uwarunkowań przyrodniczych (wysoki udział gleb żyznych w klasach bonitacyjnych III i IV, udział użytków rolnych w powierzchni gruntów ogółem na poziomie 75,14 %) jak i ekonomiczno- społecznych (1.550 osób pracujących w rolnictwie). Praktycznie na terenie całej gminy priorytetem powinna być ochrona użytków rolnych, szczególnie III i IV klasy, przed zmianą wykorzystania. Przewiduje się, że na tych terenach będzie rozwijało się wysoko towarowa gospodarka rolna.

Wielokierunkowy rozwój działalności gospodarczej w tym przemysłowej, jako funkcji uzupełniającej, przewidziany jest przede wszystkim w miejscowości gminnej Szepietowo, gdzie obecnie zlokalizowane są zakłady usługowe oraz zakłady przemysłowe. Z uwagi na korzystne położenie przewiduje rozwój usług oraz budownictwa mieszkaniowego wzdłuż drogi krajowej nr 66. Należy przy tym, ze względu na bezpieczeństwo ruchu, ograniczać ilość wjazdów na drogę z nowo powstałych terenów inwestycyjnych. Realizując powyższe zamierzenia, 28 grudnia 2007r. Rada Gminy Szepietowo podjęła uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Szepietowo w rejonie ulic Główniej, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Ogrodowej -Plan Nr1 (Uchwała Nr XIII/87/07) oraz w rejonie ulic Główniej i Piwnej - Plan Nr2 (Uchwała Nr XII/88/07).

Przewidywane rozwiązania planistyczne:

Plan Nr1: przeznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo - usługową, usługową, komunikację, infrastrukturę techniczną;

Plan Nr2: pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo - usługową, usługową, techniczno - produkcyjną, komunikację, infrastrukturę techniczną.

Rozwój gospodarki leśnej przewiduje się w części południowo wschodniej gminy - w rejonie wsi Wyliny Ruś. Jednak znaczenie jej będzie marginalne.

Mieszkalnictwo będzie rozwijać się przede wszystkim w miejscowości Szepietowo oraz w granicach zwartej zabudowy wszystkich wsi. Tam też będą lokalizowane zakłady usługowe oraz handel na potrzeby mieszkańców oraz rozwijającego się rolnictwa. Również we wsiach leżących wzdłuż doliny rzeki Mień oraz leżących przy zwartych kompleksach leśnych przewiduje się rozwój agroturystyki.

3.2 System komunikacji i infrastruktura techniczna

Opisany powyżej funkcjonalny rozwój gminy determinowany jest rozwojem infrastruktury technicznej oraz systemu komunikacji, ponieważ ich rozwój decyduje:

- o dostępności do terenów i ich atrakcyjności inwestycyjnej, co za tym idzie warunkuje rozwój gospodarczy gminy,
- o warunkach gospodarowania i stosowanych metodach produkcji, szczególnie w rolnictwie,
- o poziomie i warunkach życia mieszkańców,
- o wpływie działalności na środowisko naturalne oraz jego ochronie przed zanieczyszczeniami,
- o spójności przestrzennej i funkcjonalnej gminy oraz całego województwa podlaskiego.

System komunikacji

System komunikacji omówiony został w punkcie 2.4.2.1. Jak wspomniano układ funkcjonalny jest wystarczający na potrzeby gminy i jej mieszkańców. Natomiast niezadowolający jest ich stan techniczny. Drogi krajowa, wojewódzka jak i powiatowe wymagają remontu oraz przebudowy. Jednak te zadania są w gestii właścicieli dróg, którymi

są Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Podlaski Urząd Marszałkowski bądź Starostwo Wysokomazowieckie.

Gmina jest właścicielem i zarządcą dróg gminnych. Ze 108 km dróg gminnych tylko 58 km posiada nawierzchnię asfaltową. Pozostałe mają nawierzchnię brukowcową, żwirową bądź nie są w ogóle utwardzone. Rada Gminy postawiła sobie za cel ich zmodernizowanie i ułożenie na nich nawierzchni asfaltowej. Z uwagi na koszty oraz możliwości finansowe gminy modernizacja dróg musi być rozłożona w czasie. Ponadto w celu zapewnienia bezpieczeństwa planuje się budowę bądź modernizację oświetlenia ulicznego wzdłuż dróg na terenach zabudowanych w miejscowościach, które nie zostały objęte remontem oświetlenia drogowego, wykonanym w 2007 r.

Bardzo ważnym problemem jest również stan dróg dojazdowych do pól, które są w zarządzie gminy. Będą one utwardzane w dalszej kolejności po modernizacji dróg gminnych.

Gospodarka wodno - ściekowa

Gospodarka wodno - ściekowa również została omówiona w części II. Gmina jest zwodociągowana w 98 %. W celu zakończenia pełnego zwodociągowania gminy planuje się wykonanie do 2010 r. sieci wodociągowej do dwóch gospodarstw kolonijnych we wsi Dąbrowa Kaski oraz trzech gospodarstw kolonijnych we wsi Szepietowo Janówka. Gorzej jest z siecią kanalizacyjną. Z systemu kanalizacyjnego na terenie gminy korzysta 2.311 mieszkańców miejscowości Szepietowo i Szepietowo Wawrzyńce. Dlatego też niezbędna jest jej rozbudowa. Do 2013 r. planuje się pełne skanalizowanie miejscowości gminnej Szepietowo (wykonanie ok. 1850 mb kanału sanitarnego i 110 przyłączy kanalizacyjnych). W związku z rozbudową kanalizacji niezbędna będzie rozbudowa komunalnej oczyszczalni ścieków poprzez dobudowę reaktora, którą planuje się na 2010 r. Rada Gminy również postawiła sobie za cel budowę oczyszczalni przydomowych na terenie zabudowy zagrodowej . Jest to szczególnie ważne z uwagi na konieczność ochrony gruntów rolnych i wód znajdujących się na tym obszarze przed zanieczyszczeniem. Biorąc pod uwagę wymagania ustawy o ochronie środowiska, ustawy Prawo wodne oraz coraz większą świadomość mieszkańców wsi planuje się w okresie objętym Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo wykonanie oczyszczalni przydomowych w około 30 % gospodarstwach rolnych.

Gospodarka odpadowa

Na terenie Gminy Szepietowo zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami zorganizowano odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców 48 miejscowości. Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie dostarczył mieszkańcom plastikowe pojemniki na odpady o pojemności 120 l i 240 l. W zabudowie wielomieszkaniowej wstawiono pojemniki o pojemności 1.100 l. Odbiór odpadów odbywa się dwa razy w miesiącu. Odpady są składowane na gminnym składowisku odpadów w Dąbrówce Kościelnej. W związku z ustaleniami Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami, który zakłada zamknięcie składowiska do 31 grudnia 2009 r. w latach objętych Planem Rozwoju zostanie przeprowadzona rekultywacja składowiska. Zakład komunalny na terenie gminy prowadzi zorganizowaną segregację odpadów. Są dostarczane do gospodarstw domowych worki foliowe na szkło, opakowania PET i makulaturę. Raz w ciągu miesiąca są odbierane nieodpłatnie i przekazywane podmiotom gospodarczym zajmujących się recyklingiem odpadów. Wdrażany system segregacji odpadów u tzw. „źródła” wymaga przeprowadzenia wśród mieszkańców licznych szkoleń i spotkań w celu podniesienia świadomości, dotyczącej ochrony środowiska oraz pozwoli na zmniejszenie ilości odpadów składowanych na gminnym wysypisku. Z uwagi na ważność problemu gmina prowadzi intensywne działania w zakresie podniesienia świadomości ludności lokalnej poprzez organizowanie akcji propagujących selektywną zbiórkę odpadów komunalnych wśród młodzieży szkolnej - Konkurs „Z ekologią za Pana Brata”, „Sprzątanie świata”, „Dni Ziemi”. W omawianym okresie zakłada się również likwidację występujących na terenie gminy „dzikich” składowisk odpadów oraz stworzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych.

3.3 Infrastruktura społeczna.

O jakości życia mieszkańców decyduje też rozwój infrastruktury społecznej - oświaty, opieki społecznej, służby zdrowia. Bardzo ważną sprawą jest jej jakość i dostępność.

Oświata i sport

Jak wspomniano części II sieć szkolna w Gminie Szepietowo składa się z pięciu szkół podstawowych i gimnazjum. Ze względów ekonomicznych wskazane jest rozważenie zmniejszenia liczby szkół podstawowych tj. zamknięcie szkół o bardzo małej liczbie uczniów jak np. Szkoła Podstawowa w Wylinach Rusi (w latach 2009-20014, 20-30 osób w szkole).

Stan techniczny szkół od kilku lat jest systematycznie poprawiany. Remont obiektów połączony jest z termomodernizacją i wymianą kotłowni węglowych na bardziej przyjazne środowisku.

Opieka społeczna

Jak wspomniano w części II Gmina Szepietowo "starzeje się". W wyniku procesów demograficznych zmniejsza się liczba ludności. W wyniku spadku liczby mieszkańców w wieku przed i produkcyjnym przy wzroście liczby emerytów i rencistów w najbliższym czasie będzie zwiększać się liczba samotnych osób (w większości kobiet) wymagających opieki. Dlatego też należy zastanowić się nad zwiększeniem środków na zadania własne w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, w tym na refundację pobytu osób starszych o niskich dochodach w Domach Opieki Społecznej.

Bardzo ważnym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Oprócz pomocy rzeczowej i finansowej udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej, dzieci z rodzin patologicznych powinny być objęte specjalną formą opieki realizowaną w świetlicach socjoterapeutycznych i w domach dziennego pobytu. Dlatego też należy zastanowić się nad organizacją takich świetlic oraz domu dziennego pobytu.

Również poważnym problemem jest duża liczba osób niepełnosprawnych o niskim wykształceniu. Należy zastanowić się nad objęciem tej grupy społecznej szczególną opieką oraz umożliwić im normalne funkcjonowanie poprzez stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji oraz zachęcanie przedsiębiorców do ich zatrudniania.

IV. Powiązanie projektów z innymi działaniami.

Cele Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo, realizowane poprzez wskazane projekty (w części VI Planu), spójne są z kierunkami rozwoju określonymi na poziomie województwa i powiatu w niżej wykazanych dokumentach:

● Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Cele strategiczne:

Cel 1: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa

Cel 2: Rozwój zasobów ludzkich zgodnie z potrzebami rynku pracy

Cel 3: Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym

Cel 4: Ochrona środowiska naturalnego

Cel 5: Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego

Cel 6: Wykorzystanie przygranicznego i transgranicznego położenia województwa

Cel 7: Rozwój rolnictwa i tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Priorytety:

Priorytet I. Infrastruktura techniczna

Działanie 1. Rozwój systemu transportowego województwa

Działanie 2. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Działanie 3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych

Działanie 4. Rozwój systemów energetycznych

Priorytet II. Infrastruktura społeczna

Działanie 1. Rozwój lecznictwa i opieki socjalnej

Działanie 2. Rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego

Działanie 3. Rozwój sportu i rekreacji

Działanie 4. Rozwój szkolnictwa

Działanie 5. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich oraz rozwój mieszkalnictwa

Priorytet III. Baza ekonomiczna

- Działanie 1. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich
- Działanie 2. Rozwój turystyki i lecznictwa uzdrowiskowego
- Działanie 3. Wsparcie przedsiębiorczości
- Działanie 4. Rozwój innowacyjności gospodarki regionu
- Działanie 5. Tworzenie spójnego i efektywnego systemu promocji
- Działanie 6. Rozwój kadr gospodarki regionu, w tym kształcenia ustawicznego
- Działanie 7. Rozwój funkcji metropolitalnych Białegostoku.

● **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013**

Cel główny: Zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego i tworzenie nowych pozarolniczych miejsc pracy przy poszanowaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu.

Cel szczegółowy 1: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa

Oś II: Rozwój infrastruktury transportowej

Oś VI: Rozwój infrastruktury społecznej

Cel szczegółowy 2: Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym

Oś I: Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie

Oś IV: Społeczeństwo Informacyjne

Cel szczegółowy 3: Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego

Oś II: Rozwój turystyki

Oś VI: Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

● **Strategia Rozwoju Powiatu Wysokomazowieckiego 2002-2015**

Motto Strategii: Umożliwienie mieszkańcom godnych i stabilnych warunków życia, zachęcających do gospodarczej aktywności i intelektualnego rozwoju.

Cele strategiczne:

Cel 1: Nowoczesne rodzinne gospodarstwa rolne, zaspakajające potrzeby bytowe rodziny głównym stymulatorem dalszego wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Cel 2: Rozwinięty przemysł rolno przetwórczy, wykorzystujący podstawowe walory gospodarcze i komunikacyjne Powiatu, jako podstawowe źródło nowych miejsc pracy oraz ekonomiczny katalizator rolniczego potencjału

Cel 3: Usługi, drobna wytwórczość, handel i turystyka, wykorzystując lokalną przedsiębiorczość, jako uzupełnienie podstawowych dziedzin gospodarki

Cel 4: Rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna, przyjazna mieszkańcom i środowisku

Cel 5: Bezpieczeństwo mieszkańców - wolne od aktów przemocy, patologii społecznych i zagrożeń ekologicznych

Cele pomocnicze:

W obrębie Celu I

1. Poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych.
2. Podniesienie kwalifikacji w zakresie zarządzania nowoczesnym gospodarstwem rolnym.
3. Rozwój infrastruktury wiejskiej odpowiadającej potrzebom nowoczesnych gospodarstw towarowych.

W obrębie Celu II

1. Wspieranie lokalnych przedsięwzięć.
  2. Aktywizowanie miejscowego kapitału.
  3. Pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz.
- #### **4. W obrębie Celu III**
5. Aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi.
  6. Wspieranie aktywności gospodarczej w dziedzinie handlu, usług i agroturystyki.

W obrębie Celu IV

1. Poprawa właściwości komunikacyjnych.
2. Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami.

3. Poprawa jakości i dostępności oświaty.
4. Poprawa dostępności usług medycznych i opieki zdrowotnej.
5. Upowszechnienie walorów kultury, sportu i lokalnej turystyki.
6. Podniesienie jakości obsługi administracyjnej mieszkańców do współcześnie przyjętych standardów.

W obrębie Celu V

1. Poprawa bezpieczeństwa cywilnego.
2. Rozwój środków technicznych ratownictwa medycznego, drogowego, chemicznego i przeciwpożarowego.

● **Plan rozwoju Lokalnego dla Powiatu Wysokomazowieckiego na lata 2007-2013**

Stanowi uzupełnienie i rozszerzenie Strategii Powiatu Wysokomazowieckiego w zakresie planowanej działalności inwestycyjnej. Określa najważniejsze zadania samorządu powiatowego do realizacji w latach 2007-2013.

V. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Szepietowo jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne oraz spowodować rozwój gospodarczy gminy.

Podstawowymi celami realizacji programu na terenie Gminy Szepietowo są:

- zwiększenie poziomu inwestycji,
- stworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej,
- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców
- poprawa warunków życia mieszkańców.

Osiągnięcie celów podstawowych możliwe będzie tylko przez realizację celów cząstkowych:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej do wszystkich terenów gminy przez poprawę jakości dróg gminnych,
- zwiększenie stopnia skanalizowania gminy,
- wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych „u źródła”,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów przez rozbudowę uzbrojenia technicznego,
- poprawę podstawowej infrastruktury społecznej.

Cele te będą realizowane w wyniku realizacji konkretnych projektów inwestycyjnych wykazanych w części VI Planu.

Realizacja projektów przyczyni się do realizacji celów cząstkowych, dla których następujące wskaźniki produktu projektu będą monitorowane:

- wzrost długości dróg o utwardzonej nawierzchni,
- zwiększenie stopnia skanalizowania,
- liczba gospodarstw domowych objęta selektywną zbiórką odpadów,
- liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej,
- liczba osób potrzebujących objętych opieką.

Ideą będzie osiągnięcie przez te wskaźniki wartości 100%. Jednak to wymaga czasu i pieniędzy. Będą one rosły wraz z postępowaniem w realizacji projektów. Program rozwoju gminy obejmuje na razie lata 2008 - 2013. W miarę potrzeby okres ten będzie przedłużany. Bardzo ważnymi wskaźnikami informującymi o realizacji wszystkich celów są wskaźniki odnoszące się do rozwoju gminy i wzrostu gospodarczego.

Są one następujące:

- wzrost ilości pozwoleń na budowę ,
- wzrost ilości podmiotów działających na terenie gminy,
- wzrost ilości miejsc noclegowych,
- wzrost zatrudnienia poza rolnictwem,
- zmniejszenie wskaźnika bezrobocia,
- wzrost dochodów mieszkańców,
- liczba mieszkańców gminy.

Wskaźniki te powinny jak najszybciej rosnać. Nie dotyczy to wskaźnika bezrobocia, który powinien być jak najniższy.

VI. Plan inwestycyjny na lata 2008 – 2013.

Załącznik Nr 1 - zestawienie projektów inwestycyjnych do realizacji w latach 2008- 2013 przy udziale środków zewnętrznych

Załącznik Nr 2 - wykaz inwestycji, które planowane są do realizacji w latach 2008 -2013 w ramach środków własnych lub przy udziale środków zewnętrznych

6	PROW	Oś III/ działanie 3.3	Rozbudowa oczyszczalni w Szepietowie								500000	1500000			2000000	
7	PROW	Oś III/ działanie 3.3	Budowa kanalizacji zagrodowej- oczyszczalnie przydomowe										500000	1500000	2000000	
8	WFOŚiGW		Rekultywacja Gminnego Składowiska Odpadów w Dąbrówce Kościelnej										250000	50000	300000	
Razem:				101971	917 37	912428	4411841	580630	3835668	292070	2628635	500000	1500000	750000	1550000	17980980

Załącznik Nr 2

Wykaz inwestycji, które są planowane do realizacji w latach 2008-2013 w ramach środków własnych lub przy udziale środków zewnętrznych.

Inwestycje drogowe:

- przebudowa drogi gminnej do wsi i przez wieś Pułazie Wojdyły; wartość kosztorysowa 690 298 zł
- przebudowa drogi gminnej do wsi Szepietowo Janówka kolonia; wartość kosztorysowa 278 850 zł
- przebudowa drogi gminnej do wsi i przez wieś Stare Szepietowo Podleśne; wartość kosztorysowa 252 908 zł
- przebudowa drogi gminnej przez wieś Dąbrowa Bybytki; wartość kosztorysowa 501 197 zł
- budowa parkingu na ulicy Kolejowej w Szepietowie
- przebudowa drogi gminnej do wsi i przez wieś Pułazie Świerże kolonia ; wartość kosztorysowa 478 479 zł
- budowa drogi Dąbrowa Łazy- Dąbrowa Łazy kolonia, dł. 1,5 km; wartość ok. 500 000 zł.
- Budowa drogi Dąbrowa Dołęgi - Dąbrowa Zabłotne, dł. 4,05 km; wartość 1 600 000 zł
- przebudowa drogi gminnej do wsi Wojny Pietrasze; wartość kosztorysowa 222 825 zł
- wykonanie nawierzchni na ul. Brzozowej w Szepietowie
- wykonanie chodników na ulicy Nowej na odc. od ul. Ogrodowej do ul. Witosa
- przebudowa ulic Kard. St. Wyszyńskiego, Prusa, Placu Słonecznego, Witosa, Krótkiej (realizacja po wykonaniu kanalizacji sanitarnej i deszczowej na wymienionych ulicach)
- wykonanie nawierzchni na drodze osiedlowej w Szepietowie Wawrzyńcach
- wykonanie nawierzchni asfaltowej na ulicy Piwnej (od ulicy Mickiewicza do drogi krajowej)
- wykonanie nawierzchni asfaltowej na ulicy Mickiewicza
- wykonanie nawierzchni na deptaku łączącym ulicę Piwną z ulicą Juliusza Słowackiego
- wykonanie chodnika na ulicy 1-go Maja (od ulicy Ogrodowej do ulicy Wincentego Witosa)
- przebudowa drogi we wsi Szymbory Andrzejowięta.

Inwestycje oświetleniowe:

- modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowościach: Szymbory Andrzejowięta, Stawiereje Podleśne, Wyszonki Posele, Wyliny Ruś, Dąbrowa Kaski, Dąbrowa Zabłotne, Szepietowo ul. Kard. St. Wyszyńskiego (bloki)
- wykonanie dodatkowej linii oświetleniowej:
  - we wsi Wojny Pietrasze, 200m,
  - we wsi Średnica Maćkowiecia, 300m (przy drodze powiatowej Brzózki Brzezińskie -Dąbrówka Kościelna)

Inwestycje oświatowe:

- remont GOK w Szepietowie
- remont klatki schodowej i korytarzy w Szkole Podstawowej w Wojnach Krupach
- remont dachu w Szkole Podstawowej w Wylinach Rusi

Inwestycje ochrony środowiska:

- urządzenie terenów zieleni na Placu Słonecznym i placu przy Urzędzie Gminy w Szepietowie (są opracowane projekty)
- wykonanie placu zabaw u zbiegu ul. Piwnej i ul. Mickiewicza w Szepietowie
- pomoc dla rolników w budowie oczyszczalni przydomowych.

Inwestycje inne:

- rozbudowa budynku Urzędu Gminy w Szepietowie
- budowa sieci wodociągowej do kolonistów wsi Szepietowo Janówka, Dąbrowa Kaski, Dąbrowa Zabłotne, Plewki
- uzbrojenie terenów, które będą przeznaczone na cele mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne po przyjęciu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

VII. System wdrażania.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo został zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Szepietowo i przekazany do realizacji dla Wójta Gminy. Jego wdrażaniem zajmą się pracownicy Urzędu Gminy, którzy będą realizowali projekty inwestycyjne określone w programie. Pracownicy zajmą się:

- przygotowaniem wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów (załączników),
- przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów,
- obsługą finansową projektów.
- monitorowaniem realizacji projektów,

VIII. Sposoby monitorowania.

Nadzoru nad realizacją planu dokonywać będzie Wójt Gminy w trybie bieżącym. Monitoringu realizacji projektów dokonywać będą pracownicy Urzędu Gminy. Komisje Gminne (złożone z Radnych) zajmą się oceną, na poziomie realizacji poszczególnych działań, i wytyczeniem kierunków modyfikacji planu w zależności od potrzeb. Wnioski przedstawiane będą na Sesji Rady Gminy.

Po dokonanej analizie realizacji planu przez Radę Gminy, Wójt uwzględniając konsultacje społeczne, przygotowuje korekty planu, które wdrożone zostaną w postaci zarządzeń.